СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

ПРОМІНЬ

Ч. 10
1960
ЖОВТЕНЬ — OCTOBER

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa

ПРОМІНЬ

Рік 1 ЖОВТЕНЬ, 1960 Ч. 10

Виходить раз у місяць

Видає

Союз Українок Канади

Редагує Редакційна Колегія

Редактор Наталка Когуська

Річна передплата в Канаді $3.00
Поза Канадою 3.50
Поодиноке число ..... .35

Передплату висилати на адресу:

Ukrainian Women's Ass'n of Canada

203 Union Bldg.

Edmonton, Alta.

Адреса редакції:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B.

Winnipeg 4, Man.

PROMIN

Vol. 1 OCTOBER, 1960 No. 10

Monthly Publication

Published by

Ukrainian Women's Ass'n of Canada

203 Union Bldg.,

Edmonton, Alta.

Edited by Editorial Committee

Natalka Kohuska, Editor

Address:

PROMIN

P. O. Box 3551, Sta. B.

Winnipeg 4, Man.

Subscription in Canada $3.00
Subscription in other countries 3.50
Single copy ..... .35

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada.

ЗМІСТ

За духове обличчя українки 1
Лариса Мурович — Столітні трави 2
Про відбутий з'їзд Союзу Українок Канади 2
Безсмертна зірка українського театру — Марія Заньковецька 6
Лариса Мурович — Іскра сили 10
Н. Когуська — Леся Зюбрак—співуча зірка 11
Лариса Мурович — Рідний Край 12
Лариса Мурович — Голос 12
Д-р В. Я. — Ревматизм 13
І. П. Барченко — Шкідливі звички в харчуванні 13
Olenka Negrych — A treasury of human endeavour 15
"Вільне слово"—"Розкріпачена" совєтська жінка 17
Ю. — Приятелі книжки 18
Л. Воронькова — Хата під возом 19
Н. К. — Великий твір великого письменника 20
Леонід Мосендз — Останній пророк (Уривок) 21
Стефанія Пауш — Свято в Бервині 25
Дописи 27
Для господинь 29
В. Завадська — 25-ліття громадської праці Калини Сакалюк 30
Річні звіти 31

Обкладинка роботи Вадима Доброліжа.

ПРОМІНЬ

РІК І. ЖОВТЕНЬ, 1960 Ч. 10

ЗА ДУХОВЕ ОБЛИЧЧЯ УКРАЇНКИ

Місяць жовтень. Тихо спадає золоте листя з дерев. Рожевими ранками скапують краплини холодної роси. Тремтять райдужні краски золото-багряної осені. Не шумлять ліси в своїй величній зрілій красі, наче зупинилися в захопленні. Голубіє ніжно прозоре повітря. Осінь. Жовтень.

У зеленім травні, коли все розквітає ми схиляємось у святочнім почутті перед маєстатом матері. Травень, як символ розквітаючого життя дитини, відданої в опіку матері. Жовтень як символ зрілої думки записаної в книгу. Пройдуть довгі століття, а думка, слово, житиме довго, довго. І стаємо перед маєстатом творців — письменників, поетів, перед маєстатом науки, що змагає за духову якість людини.

Останнє десятиліття принесло так багато цінних видань і перевидань, що заставляє кожну свідому людину застановитися і з почуттям гордости глянути на той літературний дорібок, що на нього спромоглося поза межами рідної землі українське суспільство. Постали нові видавництва в ріжних частинах світу, де лише чужа ворожа рука не ставала над ними з нагайкою. Давніші видавництва спромоглися також на поважні видання цінних творів, головно українських класиків, або й нових сучасних письменників. На полицях книгарень заблистіли коштов ні видання: он твори Лесі Українки в голубих палітурках у 12 томах, он "Кобзар" Шевченка в 4-ох великих томах, он трилогія Б. Лепкого — "Батурин", "Мотря", "Не вбивай" в 6-ох томах, а там твори Коцюбинського, Франка, "Історія України" в 11 -ох великих томах М. Грушевського. А ось найновіші видання, які вперше побачили світ — "Останній пророк" Л. Мосендза, "Чого не гоїть огонь" У. Самчука, "Буйний вітер" І. Багряного, "Попіл імперії" Юрія Клена, "Обірвані струни" 40 замучених поетів, "Поезії" Маланюка і багато, багато інших, яких годі ось тут перечислити.

А далі — познайомимся з нашими письменницями і поетесами, талантами нашої доби, що також в умовах еміграційного життя живуть порозкидані по цілому світі і забувши на себе віддалися всеціло творчій праці для української культури: Галина Журба, Д. Ярославська, Оксана Керч, В. Марська, Марія Ковальська, Оксана Драгоманова, Софія Парфанович, Ірина Винницька, Віра Вовк, Докія Гуменна, Олена Звичайна, Ольга Мак, Лариса Мурович, Оксана Лятуринська, Наталія Левицька-Холодна, Анна Черінь, Віра Ворскло, Леся Храплива.

А ось літературний конкурс, що його уфундувала Марія Бек, а улаштувала СФУЖО вивів на світло денне нові таланти, що вперше виступили зі своїми працями: Галя Лагодинська, Діма, Л. Коваленко, Н. Савченко, Наталя Зубенко, Л. Горлиця, Софія Наумович, Ольга Литвин.

Ми певні, що не всіх сучасних письменниць і поетес ми мали спромогу згадати тут, що їх є далеко більше. Але хай їх всіх зогріває наше тепле слово привіту в їх творчій праці та твердій дорозі життя.

Не згадуємо імен тих жінок письменниць і поетес, яким доля судила жити і творити на рідній землі. Є між ними великі таланти, однак слово їх і думка сковані, про що висловився в одній із своїх поезій Юрій Клен:

"Помолимось за тих, кому на герць
Піти не вистачить снаги і сили,
За всіх отих, кого гірка, як смерть,
Недоля під ярмо важке схилила,
Хто чашу горя п'є налиту вщерть,
Вславляючи життя своє немиле.
За тих співців, які за хліб і чай
Виспівують нам пекло наче рай.

Бо може жереб їх з усіх найгірший:
Вони вславляють тиск чужих долонь,
На самоті ж їх груди дишуть ширше,
Як ніч обвіє пахощами скронь,
Вони складають потай п'яні вірші
Де плаче серце... й кидають в огонь.
Не вчує світ: весна крізь ті концони
Ридає так, що на душі холоне.

(З поеми "Прокляті роки")

В одній із своїх поезій писав Іван Франко, що в нього плачуть його ненароджені діти, а тими дітьми є його творчі задуми, яких він не в силі привести до життя, бо життя будня зі свої-

ми вимогами скували його. І хто зна скільки наших талантів проводять свій час за фабричними станками, за буденною працею і поглинають той дорогий час, який могли б вони віддати на творчу працю. . .

Горді ми за наших письменниць, радіємо ми новими виданнями і подивляємо видавництва, та мусимо сказати собі: число читачів української літератури не дописує. В цім лежить наша велика трагедія. Не читаючий народ не може видавати, ані нових талантів, ані бути гордим за свою літературу. Не читаючий народ не може видавати провідників, а хоч і буде надавати їм ім'я провідників, то на ділі вони провідниками ніколи не будуть. Це будуть лише тіні провідників, які не зможуть дати ніякого проводу тому народові. А народ з бідними провідниками самий стає нездатний, розпорошений, незорганізований і розбитий.

Прийшов час, що нам треба гостро засуджувати нечитаючу людину. Ні пишні убори, ні виставність дому, ні найдорожчі гостини не заступлять нам книжки. Ми мусимо змагатися за духове обличчя українки, а це обличчя дасть нам цінна книжка в рідній мові.

Лариса Мурович

З ЦИКЛЮ "СВІТЛО НА ПРЕРІЇ"

Столітні трави і коріння
Дерев суворих і стрільчастих —
Не приймуть ще мого насіння
Напередодні мук і страстей.

Ще пройдуть дні в отцім тумані,
І з рук моїх не раз сховзнеться
Пила й джаган — пишучи рани
На скривавлене землі обличчя.

А, як втомившись, поневолі
Втоплю свій зір в далекий обрій —
То там зійде на видноколі
Твій Привид чистий і хоробрий.

І в молитовному надхненні
Зловлю я світло в Твоїх вічах,
Велика наша й спільна Нене —
Провадь нас в мороку сторіччя!

Про відбутий З'їзд Союзу Українок Канади

Ідейність та свідомість значення головного з'їзду, зібрало під один дах поважне число членства Союзу Українок Канади на вулиці Бетерст в будинку п. ч. 404 в Торонті, Онт. в днях 8, 9 і 10 липня 1960 року.

З'їхалися сюди членки з ріжних провінцій, як делеґатки й як гості, щоб бути учасницями з'їзду, який оце вперше відбувся у східній Канаді. В самім Торонті де знаходиться два відділи Союзу ім. Кн. Ольги і "Тризуб" членство взяло активну участь в нарадах. Поверх 200 учасниць з'їзду — делеґаток і гостей засідали на сесіях на яких обговорювалися біжучі справи організації, де управа звітувала, даючи дворічний огляд праці цілої організації, як такої — включно з відділами, провінціяльними екзекутивами та центральною управою, Музеєм, та комітетами.

Перша сесія Союзу Українок відбулася в пятницю рано 8-го липня. Сесію відкрила голова Союзу Українок пані Софія Василишин привітальною промовою.

Після переведення формальностей, вибору комісій номінаційної і резолюційної приступлено до звітів діяльности організації за останніх два роки, привіти делеґаток, відбувся спільний обід в залі церковного будинку.

До президії увійшли С. Василишин, яка керувала з'їздом, Савеля Стечишин, Н. Когуська, голови провінціяльних екзекутив: Марія Пилипюк — Гемилтон, Ольга Завісляк — Вінніпеґ, Ольга Андрущак — Гефорд, Калина Засійбіда — Едмонтон, Галя Токарик — Ванкувер, Таісія Бевш, голова відділу ім. кн. Ольги і Іванна Іваночко, голова відділу "Тризуб" обі з Торонта.

Резолюційна комісія: Н. Когуська, Анна Токарик, (добр.) Софія Сенишин, Настуня Тріщук, Марія Іванець.

Номінаційна комісія: Наталка Фарина — Едмонтон, Анастасія Сарчук — Вінніпеґ, Анна Богдан — Ванкувер, Розина Драґан — Саскатун, Михайлина Нєма — Монтреал.

З'їзд вітали слідуючі делеґатки і представниці — голови провінціяльних екзекутив: Марія Пилипюк, Східна Канада, Ольга Завісляк, Манітоба, Ольга Андрущак, Саскачеван, Калина Засійбіда, Альберта, Галя Токарик, Британ Колюмбія. Кожна голова висловила дещо про діяльність у своїй провінції і подала деякі конк-

ретні думки щодо дальшої праці по відділах. Т. Бевш, відділ ім. Княгині Ольги, Торонто, добродійка К. Дебрин, відділ ім. О. Пчілки, Ню Вестмінстер, Б. К., добр. М. Маґас, відділ ім. Лесі Українки, Ватерфорд, Онт., пані І. Іваночко, відділ ім. Тризуб, Торонто, Даруся Кір, відділ ім. Лесі Українки, Оттава, Онт. Віра Федорук, відділ ім. Святої Ольги, Веґревіл, Алта., Анна Бойчук, відділ ім. Лесі Українки, Ванкувер, Б. К. пані Іванна Вахна, новий відділ з Норт Торонто, Михайлина Нема, відділ ім. Доньки України, Монтреал, Кве. (панна) Ольга Крисюк, відділ ім. Г. Барвінок, Монтреал, Софія Гриник, відділ при Катедрі св. Івана, Едмонтон, К. Процишин, відділ ім. О. Пчілки, Йорктон, Саск., Ольга Михайлишин, відділ ім. Доньки України, Форт Вілліям, Онт., Розина Драґан, відділ ім. О. Кобилянської, Саскатун, Саск., Т. Шнайдрук, відділ ім. С. Русової, Лонґ Бренч, Онт., Марія Котелко, відділ ім. Марії Марковичевої, Канора, Саск., Галя Залубняк, відділ ім. О. Кобилянської, Валей, Б. К., Анна Тетенич, відділ ім. Лесі Українки, Ст. Кетеринс, Онт., М. Січова, відділ ім. Лесі Українки, Гемилтон, Онт. К. Друль, відділ ім. О. Пчілки, Норт Бетлфорд, Саск., М. Савіцька, відділ ім. Лесі Українки, Брентфорд, Онт. А. Сарчук, відділ ім. Лесі Українки, Вінніпеґ, Ман., М. Рижак, відділ ім. Лесі Українки, Виндзор, Онт., Г. Лазарович, відділ ім. Калина, Гамилтон, Онт. Всіх делеґаток було записаних поверх сорок.

В обширнім звіті діяльности, що його передала з'їздові Ольга Лукомська виказано поважну працю, що її проробила організація за останніх два роки.

Відділи наші на місцях, яких начислює Союз 131 виконували свою льокальну працю і при церквах і при Народніх Домах. Крім того членство по відділах старається йти у своїй роботі згідно з плянами центральної управи. А цей останній рік відділи особливо повели працю на місцях у придбанні передплатників на журнал "Промінь", коли ще журнал навіть не виходив, збирали фонди на його започаткування. Після його появи улаштовували свято журнала, з чого прихід призначувано на фонд журнала. Взагалі останній рік зусилля всього нашого членства були звернені на те, щоб започаткувати журнал, щоб бодай частинно його забезпечити фінансово. Рік перед тим також велась жвава праця над іншою ділянкою — поповненням збірок, пожертв на фонд фундації ім. Н. Кобринської. Чимало праці присвячено видавничій

Група учасників з'їзду в Торонті — зліва направо перший ряд: Софія Василишин — уступивша голова Союзу Українок Канади, Стефанія Пауш — нововибрана голова, Н. Когуська, редакторка „Промінь", Ольга Завісляк, голова пров. екзекутиви Союзу Українок в Манітобі.
Другий ряд: Петро Пауш, Марія Димітрак і добр. Л. Слюзар — почесна членка Союзу.

діяльності, а опісля поширенню виданих праць — Взори і стіби в англійській мові, взори вишивок, праця Високодостойного Митрополита Іларіона "Блискуча зоря". Святкування ювілейних відзначень членства за 25 років громадської праці увійшло в життя на місцях.

В останніх двох роках відбулися пров. з'їзди в кожній провінції раз в рік, відбулися окружні з'їзди в ріжних провінціях, які приносили нам дуже бажані результати — морально скріплювалось членство у своїй роботі і фінансово підсилювалась організація.

Союз збагатився новими відділами в слідуючих місцевостях: ім. Л. Українки в Дурбан, Ман., Доньки України у Вікторія Б. К., Лесі Українки у Едмонтоні, Алта., Ганни Барвінок у Монтреалі, Кве., Лесі Українки у Бросов, Алта., Олени Теліги у Медов Лейк, Саск., Лесі Українки у Сторджис, Саск., Л. Українки у Оттаві, Лесі Українки у Ґорлиць, Саск. Відділ ім. Лесі Українки в Глендон відновив діяльність.

Крім з'їздів відбулося кілька конференцій, на яких вирішено ряд ділових справ. Союз Українок Канади взяв участь в Конґресі Українців Канади у Вінніпеґу та двох річних конвенціях КНЖР. У конференції Союзу Музеїв Канади в Монтреалі, що відбулась ц. р., взяв участь Союз Українок Канади через свою представницю пані М. Мадюк. Союз був заступлений на кон-

Софія Василишин,
уступивша голова Союзу Українок Канади.

ференції ЮНЕСКО в Монтреалі. В організації Канадійських Консументів.

З організаційної діяльности треба відмітити об'їздки по відділах Союзу. Таку офіціяльну об'їздку зробила голова Софія Василишин, відвідавши відділи у Східній Канаді, пані С. Пауш, секретарка, (теперішня голова) обїхала від діли у Манітобі. Крім того членки управи виїжджали на одноденні імпрези, з'їзди, та свята на місцях до ріжних місцевостей.

Старанням організації було подаровано поважне число книжок до бібліотеки Лейді Абердін Меморіял Лайбрері, вислала організація по кілька своїх видань до Української Вільної Академії Наук в Ню Йорку і до Державної Бібліотеки в Амстердамі. Подібні видання знаходяться в публичних та університетських бібліотеках по більших містах в Канаді. Союз вислав поважну скількість виданих матеріялів до Союзу Українок у Відні та до редакції "Українських Вістей в Новому Ульмі.

Поважну частину праці присвятила організація виховавчій ділянці молоді — дитячі садочки, українська школа, СУМК і в багатьох місцевостях членки відділів Союзу займаються навчанням в недільній школі. Виготовляла організація пляни і проєкти для виховної праці серед молоді та однострої для Молодших СУМК.

В освітній праці організація Союзу прибирає новіші методи — в Едмонтоні Союз виступив в телевізійній і радійовій програмах на інтервю про книжку з виставою. Подібна програма відбулася в Саскатуні.

В добродійній праці Союз Українок Канади репрезентував себе в загально харитативних канадійських організаціях, через свою представницю пані Н. Тріщук, як Червоний Хрест, Світовий Рік Біженця, Кенедіян Кенсер Сосаєті, допомога українським залишенцям в Европі, а зокрема фінансова допомога сл. п. О. Петлюрі.

Голова Союзу Українок Канади Софія Василишин була на королівському прийняттю улаштованім в честь відвідин Канади королеви Єлисавети II, що його улаштував провінційний уряд в Альберті, а також на офіційному прийнятті в честь д-ра В. Джанса, президента Албертійського університету.

На з'їзді був даний також обширний звіт Комітету Мистецтва і Музею Союзу Українок Канади, який виказав плідну дворічну діяльність. Йде підготовка проєкту нового приміщення Музею, який мав би знаходитися в новім приміщенні Інституту П. Могили в Саскатуні.

Доповіді на з'їзді виголосили — пані Оля Андрущак на тему: "Виховавча ділянка нашої праці", пані Настуня Тріщук — "Поширення праці по відділах", Н. Когуська — Журнал "Промінь", його завдання і його майбутність. На бенкеті, улаштованім складовими організаціями СУС в честь Всеч. о. д-ра С. В. Савчука від Союзу Українок Канади вітала пані С. Василишин, зокрема оцінюючи довголітні заслуги для організації добр. Ольгу Савчук.

Учасниці з'їзду Союзу Українок Канади брали участь в спільних сесіях СУС де вислухали цінних промов — Миколи Лівицького, голови Виконавчого Органу УНРади. Глибоку своїм змістом ідеологічну промову виголосив уступаючий голова СУС Юліян Стечишин, теперішній голова СУС д-р Левко Фарина, Кость Теличко, генеральний секретар СУС дав цінну промову на актуальні питання нашого українського життя та громадської діяльности.

На одній із спільних сесій відбулося висвітлення образків з дитячого садочка в Едмонтоні та демострація однострою для молодших СУМКівців.

З'їзд закінчився в неділю величавим спільним концертом, в якім виступали наші молоді талановиті діти та хор. На концерті промовляв коротко редактор "Українського Голосу" І. Г. Сирник.

В з'їзді, крім урядниць центральної управи, які мають за собою стаж праці, взяли участь

дві відзначених членки, основоположниці Союзу Українок Канади — пані Савеля Стечишин з Саскатуну і добр. Леоніда Слюзар з Монреалу, які своїми цінними порадами, заввагами вносили багато цінного в цей з'їзд.

І так сторінки нашої дальшої історії знов записали дату успішного з'їзду, якого рішення ми мусимо взяти як визов на слідуючих два роки, які перед нами.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ФОНД

Відділи ім.:	Княгині Ольги, Торонто, Онт. —	$50.00
	при Укр. Православній Катедрі Св. Івана, в Едмонтон, Алта.	25.00
	Тризуб, Торонто, Онт.	25.00
	О. Басарабової, Келгарі, Алта. —	25.00
	Лесі Українки, Вінніпеґ, Ман. —	20.00
	Лесі Українки, Ванкувер, Б. К. —	20.00
	Лесі Українки, Едмонтон, Алта. —	15.00
	Лесі Українки, Ґамилтон, Онт. —	15.00
	М. Маркович, Канора, Саск. —	15.00
	О. Басарабової, Форт Вілліям, Онт. —	15.00
	Н. Кобринської, Виллингдон, Алта. —	10.00
	Лесі Українки, Форт Френсес, Онт. —	10.00
	Доньки України, Роблин, Ман. —	10.00
	О. Кобилянської, Сондавн, Ман. —	10.00
	Лесі Українки, Мусідора, Алта. —	10.00
	О. Басарабової, Вакав, Саск. —	10.00
	Лесі Українки, Вірдейл, Саск. —	10.00
	Лесі Українки, Ґорлиц, Саск. —	10.00
	О. Кобилянської, Тідор, Саск. —	10.00
	О. Басарабової, Торгилд, Алта. —	10.00
	О. Пчілки, Вест Форт Вилям, Онт. —	10.00
	О. Кобилянської, Мічам, Саск. —	10.00
	О. Кобилянської Донвел, Саск. —	10.00
	Лесі Українки, Ту Гилс, Алта. —	10.00
	Лесі Українки, Давфин, Ман. —	10.00
	О. Кобилянської, Вайта, Ман. —	10.00
	Лесі Українки, Транскона, Ман. —	10.00
	О. Басарабової, Віммер, Саск. —	10.00
	Доньки України, Монтреал, Кве. —	10.00
	Княгині Ольги, Лашін, Кве. —	10.00
	О. Пчілки, Ню Вестмінстер, Б. К. —	10.00
	Святої Ольги, Веґревил, Алта. —	10.00
	Лесі Українки, Ст. Кетеринс, Онт. —	10.00
	Лесі Українки, Ватерфорд, Онт. —	10.00
	О. Пчілки, Йорктон, Саск. —	10.00
	Барвінок, Ошава, Онт. —	10.00
	Лесі Українки, Виндсор, Онт. —	10.00
	О. Пчілка, Норт Бетлфорд, Саск. —	10.00
	Княгині Ольги, Ґримсбій, Онт. —	10.00
	Княгині Ярославни, Бруксбі, Саск. —	10.00
Провінціяльна Екзекутива, Ванкувер, Б. К. —		10.00
Пані Галя Токарик, Ванкувер, Б. К. —		10.00
Відділи ім.:	Лесі Українки, Ватсон, Саск. —	5.00
	Доньки України, Реджайна, Саск. —	5.00
	Х. Кононенко, Блейн Лейк, Саск. —	5.00
	О. Пчілки, Вест Форт Вілліям, Онт. —	10.00
	О. Кобилянської, Смокі Лейк. —	5.00
	О. Пчілки, Мирнам, Алта. —	5.00
	Л. Українки, Мензі, Ман. —	5.00

Група учасників з'їзду в Торонті: зправа наліво: Калина Сакалюк — Торонто, Стефанія Пауш — Едмонтон, добр. Леоніда Слюзар — Монреал, Калина Засійбіда — голова пров. Екзекутиви Союзу Українок в Альберті, коло неї Розина Драган з Саскатуну, Ольга Лукомська — зправа стоїть за панею Сакалюк. (В середині на знимці хтось з пань — обличчя невиразне).

	Л. Українки, Сірко, Ман. —	5.00
	Св. Ольги, Вернон, Б. К. —	5.00
	Лесі Українки, Овкбурн, Ман. —	5.00
	О. Басарабової, Гефорд, Саск. —	5.00
	Доньки України, Форт Вілліям, Онт. —	5.00
	О. Кобилянської, Валей, Б. К. —	5.00
	Лесі Українки, Брентфорд, Онт. —	5.00
	С. Русової, Лонґ Бренч, Онт. —	5.00
	Л. Українки, Оттава. —	5.00
Пані:	Анна Підручна, Вегревіл, Алта. —	5.00
	Ольга Завісляк, Вінніпеґ, Ман. —	5.00
	Катерина Друль, Норт Бетлфорд, Саск. —	5.00
	Ольга Семенюк, Емгерстбурґ, Онт. —	5.00
	Стефанія Пауш, Едмонтон, Алта. —	5.00
	Марія Іванець, Брентфорд, Онт. —	2.00
	Д. Гуцуляк, Торонто, Онт. —	2.00
	В. Логин, Гемилтон, Онт. —	2.00
Добр.	Марія Керніцька Виндзор, Онт. —	2.00
Пан	А. Лисан, Едмонтон, Алта. —	2.00

СПРАВЛЕННЯ ДАТИ ЗАСНОВАННЯ МУЗЕЮ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

В останнім 12 ч. Енциклопедії Українознавства, Сарсель, Франція була надрукована неточна дата заснування Музею Союзу Українок Канади, подаючи рік 1941 і місце осідку Вінніпеґ.

Центральна управа Союзу Українок Канади зробила спростування, виславши його до редакції Енциклопедії в Сарселі такого змісту:

"Центральний Музей Союзу Українок Канади (українського народного мистецтва і піонерського життя) заснований в 1936 р. в місті Саскатуні; до сьогодні Музей має чотири філії: Едмонтоні, Ванкувері, Вінніпегу і Торонті.

БЕЗСМЕРТНА ЗІРКА УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ — МАРІЯ ЗАНЬКОВЕЦЬКА

(У сторіччя народин)

"Я вірю в краще майбутнє рідного народу; я вірю, ні, я певна, що вільний геній цього народу створить нову вільну національну штуку. Ця штука буде стояти в глибокому органічному розвиткові в прагненні за краще майбутнє, за красу духа і сили людини".

Марія Заньковецька

Оці висловлені думки, не лише великої артистки сцени українського народного театру, але й великої української патріотки, Марії Заньковецької. Цілим своїм серцем полюбила вона свій народ і служила йому своїм великим талантом.

Так як великий Шевченко відповів москалям — добрий кожух, та не на мене шитий, так і Марія Заньковецька відмовилася бути акторкою московської імператорської сцени, куди її запрошували, відмовилась від розкошів і великого багатства, але пішла на тернисту дорогу повну трудів, невигод, убогої заплати, щоб з'явитися перед своїм народом в постаттях — "Наталки-Полтавки", Харитини з "Наймички", Олени з "Глитай або павук", Ази з "Циганка Аза", Цвіркунки з "Чорноморці" і десятки інших.

Український народній театр при кінці другої половини XIX століття і на початку XX відограв велику ролю в національнім відродженні серед народніх мас. Це був театр не лише для плекання штуки театрального мистецтва, це була трибуна, з якої мовою народу промовляли його актори до тих же мас і заставляли їх пробуджуватися до нового життя. Тому й театр цей зазнавав переслідування з боку московських царських властей, а народ все більше оцінював трудний шлях корифеїв свого театру, серед яких Марія Заньковецька займала одно з перших місць.

Бо не тільки в Україні, але й далеко за морем пролунало ім'я Марії Заньковецької — в Канаді, місті Вінніпеґу заснувалось було просвітньо-співацьке т-во ім. М. Заньковецької десь на початку XX ст., яке було одним з перших українських товариств в Канаді.

Народилась Марія Заньковецька на Чернігівщині в селі Заньках (звідси й її прибране ім'я) 3 серпня 1860 року, в родині дрібних поміщиків Адасовських. В роках дитинства мала на неї вплив стара нянька Сухондиха та взагалі стихія сільського оточення. Освіту побирала в Чернігові, в пансіоні Осовської. Здібности до театру виявила молода Марія ще будучи в пансіоні, де виступала у виставах.

Софія Тобілевич, також талановита артистка українського народнього театру, яка близько співпрацювала з Марією Заньковецькою написала спомини під заголовком "Мої стежки і зустрічі", в яких подає цікаві епізоди з мистецької гри Заньковецької та взагалі описує про неї дуже тепло і щиро, що й поміщуємо дещо для наших читачів.

Поет О. Олесь на 30-літньому ювілею Заньковецької виголосив поезію, в якій між іншим були такі рядки:

"Де йшла вона — там сходили троянди,
Куди дивилася — зірки.
Із сліз її займались діяманти,
З зідхань — знімалися чайки.

Хто чув її, той чув наш степ зелений,
Стояв у нашому гаю;
Той розумів наш біль і гнів шаленний
І плакав в нашому краю".

Редакція

Софія Тобілевич

З КНИЖКИ "МОЇ СТЕЖКИ І ЗУСТРІЧІ"

Чим більше я приглядалась до артистки Заньковецької, тим більше вона цікавила мене. Таких очей як у неї мені, ще не доводилося бачити. Живі, повні вогню, вони світилися, блищали, пломеніли, як дорогий самоцвіт на сонці. Обличчя у неї було надзвичайно рухливе. Найменші відтінки почуттів відбивалися у ньому так виразно, що можна було відразу догадатись, про що думає Заньковецька і що вона відчуває.

Треба було бачити її в ту хвилину, коли Михайло Петрович (Старицький) підвівся, підняв свій пугар з шампанським і звернувся до всіх, виголошуючи перший тост за успішний розквіт українського театрального мистецтва. Очі у Марії Костянтинівни (Заньковецької) засяяли як бризки роси під сонячним промінням. Вираз обличчя став надзвичайно приємний, усміхнений, і вся вона відразу стала невимовно гарною. Трудно було тоді одірвати свій погляд від неї. А коли Старицький, підвишивши голос, гукнув:

— Покажемо отим люципирам, сатрапам царським, гнобителям нашого українського народу, що ще жива в ньому душа, що кличе та душа синів батьківщини до діла!

Марія Костянтинівна, гнучка станом, випросталась, скочивши на рівні ноги, з високо вгору піднятим пугарем хутенько підійшла до нього, чокнулася і так само, як і він виголосила:

— Так, Михайле Петровичу, покажемо й докажемо.

Михайло Петрович поцілував з пошаною в неї руку, а вона щиро обняла його й поцілувала. Оті "покажемо й докажемо" були проголошені нею з таким завзяттям, так урочисто, наче присяга працювати для народу, тільки для народу.

Кожен виголошував який-небудь тост. Кропивницький підняв чарку за розквіт української культури. Садовський голосно гукнув:

— Хай живе наша мужича мова!

А Микола Вітальович додав:

— Нехай живе і той народ, що зберіг її!

Жіноцтво пропонувало тости за успіх новоорганізованої трупи та за здоров'я Кропивницького, Заньковецької і Садовського. Садовський почав розповідати про те, як Кропивницький та він здобули дозвіл на виставу українського театру. Багато дечого цікавого додав і Кропивницький. Щасливий, виходить, то був рік для українців — 1881. То був рік, коли уряд скасував свій жорстокий наказ 1876 року.

Понад усе мені хотілося зрозуміти, якими чарами володіла артистка Заньковецька і в чому саме полягав її постійний успіх у публіки.

У Миколаєві я вже мала нагоду бачити її в драматичних ролях і тому можу сказати, хоч коротко, про те враження, яке її виконання справило на мене.

Перед моїми очима проходила одна за одною п'єси нашого репертуару, який на той час не зазнав ніяких змін. Заньковецька грала тоді Олену ("Глитай, або ж павук"), то Оксану ("Доки сонце зійде, роса очі виїсть"), то Одарку ("Дай серцю волю, заведе в неволю"), то Ярину ("Невольник") та багато інших ролей, не кажучи вже про славнозвісну "Наталку-Полтавку". У кожній ролі вона малювала зовсім інший образ дівчини, або жінки, хоч усі вони були героїнями, взятими з сільського життя.

Одна — пристрасна, палка, нестримна у своїх почуваннях і вчинках. Під впливом афекту вона може наробити багато лиха і собі і своїм близьким. Йосип Степанович Бичок, багатій,

Марія Заньковецька
(*1860 - †1934)

що тримає у своєму павутинні мало не всіх людей в селі, обплутав і родину Когутів — Андрія, чоловіка Оленчиного, та її матір Стеху, яка крім Олени має ще трійко дітей. Краса Оленчина привернула його увагу. Розпусний сільський багатій певний того, що на світі все можна купити. Тому й напозичав він грошей і Андрієві і Стесі. Бичок хоче притиснути Стеху боргами і примусити її намовити свою дочку Олену піти до нього. Щоб усунути усі перешкоди зі свого мерзенного шляху, Бичок намовляє старшину "цінувати" все убоге майно Когутів й виставити його на продаж для сплати боргів. Після першого цінування майна Андрій, за порадою того самого Бичка, поїхав десь далеко на заробітки. Бичок перехоплює всі його листи, сподіваючись на те, що Олена забуде Андрія й легше впіймається на гачок. Але сподівання його марні. Олена кохає свого чоловіка й вірить у те, що він її так само вірно любить і повернеться.

Тоді Бичок міцніше затягає зашморг. Тепер уже мають цінувати й хату Когутів. Тим самим Бичок ставить родину перед страшним майбутнім: куди йти? Де жити, коли хату продадуть? Становище родини безвихідне! Дітей бід-

на Стеха повіддавала в люди, щоб їх за їхню роботу принаймні годували.

Олена не втрачає бадьорості. Вона вірить у свого коханого Андрія і, нарешті довідується, що ці надії не марні, від нього прийшов лист. Писар привіз його із міста. Повна радости Олена біжить до писаря, але довідується, що лист у Бичка. Він вже встиг перехопити його і підмінити іншим, у якому Андрій неначебто сповіщає Олену, що він закохався в кращу за неї дівчину, а до того ще й багату. До Олени він начебто більше не повернеться.

Від писаря Олена прибігає додому, бо знає, що там застане Бичка, який в останні дні майже не виходив від них. Вона благає віддати дорогий для неї лист і знову біжить до писаря, щоб той прочитав, що там Андрій пише до неї, якими словами промовляє. Цілуючи листа, радісна й весела, як промінь сонця вибігла Олена — Заньковецька з хати, а поверталась, як прибита градом квітка. Вона спроможна була сказати тільки короткі, повні жаху слова.

— Мамо, Андрій зрадив! Рятуйте! — і падає на стіл як скошена зненацька травичка.

Наскільки глибока й безмежна була її любов, її віра, настільки ж пекуче прокидалося в її душі бажання помсти за зневажене кохання. Несамовита від горя, Олена не може помиритися з думкою що Андрій, її Андрій, покохав іншу, кращу та ще й багату. Всі її почуття настільки загострені, що вона не може не діяти. Вона мусить показати зрадникові, що його зрада не зломила її, що вона красою ще може помірятися з його новою любкою.

. . . "Моя краса, мої карі очі, мої уста рожеві, — нащо вони? Нікчемне, негідне багатство! Та, друга, у гарній одежі, у дорогому намисті, а я у латаній сорочці?! О, постривай же коханий Андрієчку! Уберусь і я у оксамити та у золото!... Ідіть, ідіть, мамо, зараз до Йосипа Степановича, нехай їде сюди, нехай зараз несе гроші, та більше, більше грошей. . . На гріх іду, на поквол людям, на радість сатані і всім пекельним душам! Зроблюсь відьмою, перекинусь у пташечку малесеньку, у звіря лютого, у комашку, — і знайду тебе, Андрію, зраднику мій, кате мій!. . . Геть сльози з очей, геть смуток!... Смійтесь, очі, співайте, устоньки! Пісню, пісню! Усі забула!... Не згадаю ні одної! Згадала! Та голосу не підведу. . . (Співає)".

Душа Оленчина вщерть переповнена відчаєм. ". . . Нема Андрія! — каже вона у невимовному горі. — Як же молитись? У голові важко, немов памороки забило і розум замурувало кам'яною стіною. . . Нема в серці ні жодної молитви, і саме серце стерялось!. . . Збожеволіла!"

Олена дійсно збожеволіла. Не витримала чиста й чесна її душа зради коханого і гріха на який вона відважилась з почуття помсти до Андрія. Життя з осоружним Бичком остаточно відняло в неї розум. У своїх божевільних маренях вона бачить і шукає тільки Андрія. Бичок ввижається їй великою гидкою жабою, яку вона силкується скинути з себе. У тяжкому стані, Олена майже впізнає й Андрія, коли той заходить до хати Бичка. Прислухаючись до їхньої розмови, вона чує слова Андріеві: "Де ті листи, що я писав до Олени?" — і повторює їх, додаючи ті слова, що стояли в підробленому Бичком листі: "покохав я другу, кращу і багатшу", пише, що вже ніколи не вернеться. . . "Не сподівайтесь, каже, мене бачити ніколи!". "Я й не сподіваюсь!" — додає Олена з смутною безнадійністю. А коли Андрій, який відразу зрозумів усю мерзоту Бичкових хитрощів і обману, розхристує перед лиходієм свої груди, кажучи: "Бери ніж, удар мене ось сюди!. . . Доконай моє тіло, душу мою ти вже вбив!. . . Олена раптом опамятується, в голові у неї розяснюється і вона вже у цілком нормальному розумовому стані, сплескує руками й говорить: "Андрій, Андрій!... "Напруження її почуттів таке сильне, що вся її хвора психіка не витримує нового хвилювання. Серце її як струна, яку занадто сильно натягнуто, рветься й Олена падає додолу мертва.

Роля Олени суто трагедійного плану. В ній артистка дуже легко може вдатися до мелодрами, з криками, істериками та іншими "ознаками" пекучого болю. Але Марія Заньковецька весь час зберігала почуття міри. Ні разу не зрадила вона своїй героїні, змальовуючи найглибші почуття, найтонші відтінки різних змін у тих почуттях та в думках. Найтяжча сцена — це одержання листа, підробленого Бичком, втрата коханого: "Нема Андрія. . .", "Зрадив, зрадив милий!" Тут дійсно можна було б стати на шлях мельодрами. А проте Заньковецька вміла говорити без гучних істеричних вигуків на притишеному грудному голосі, який іноді переходив у шепіт, страшний, вражаючий шепіт, від якого мороз ішов поза шкірою.

Дивлячись на ту виставу, я не вміла ще цінити як слід майстерности акторських засобів відображення. Я сприймала її як більшість гля-

дачів ,і цінувала гру актора по тій силі враження, яке вона справляла на мене. Мушу сказати, що дивлячись "Глитай, або ж павук", я зовсім забула про те, де я і хто я. Цікавість до життя Олени настільки захопила мене, що я так само забула, що переді мною діяла й говорила Заньковецька, так правдиво й переконливо відтворила артистка цей образ. . .

У газетах після того багато схвального писали і про Кропивницького, і про Заньковецьку. Називали їх обох великими артистами, видатними талантами. Гра їхня була однаково високохудожньою і майстерною.

Зовсім іншою була Заньковецька в ролі Оксани з "Доки сонце зійде".

Лагідної вдачі щиросердечна Оксана вірить паничу Борисові і зовсім забула про те, що вона йому "не рівня". Та як же їй про те думати, коли сама пані Наталя Семенівна не раз казала своїй покоївці Оксані, що вона не з дуже високого панського коліна і що вона нічого не матиме проти одруження Бориса із селянкою. Оксана, звичайно, не могла у своїй щирій простоті прозріти і зрозуміти підступні наміри господині, яка воліла, щоб син її розважався дома, а про одруження його з коханкою не припускала й думки. Наталя Семенівна шукала й знайшла для нього багату панночку Ізмайлову і вдалась навіть до підступних заходів, щоб підпоївши його, примусити їй освідчитись. Борис слабої, нерішучої волі людина, не зумів прискорити свій шлюб з Оксаною, а тимчасом погана слава про дівчину вже пішла по селу.

Пішла чутка, що панич Борис посватався до молодої Ізмайлової. Вона хутко дійшла не тільки до Оксани, а й до хлопців, які й без того були гнівні на Оксану за те, що вона закохалася не в простого селянського парубка, а в панича, в людину вищої верстви.

Мораль на селі за давніх часів була дуже суворою до всіх жінок, які переступали "закон". За тим законом дівчина, яка до одруження занадто поблажливо ставилась до свого нареченого, вважалася безсоромницею, безчесною. А коли наречений кидав її, та ще й з дитиною, то народньому гніву на неї не було меж. Селянство тяжко карало покритку. Хлопці мали право відрізати привселюдно косу і вимазати її ворота дьохтем.

І знаючи про кохання між паничем та Оксаною, хлопці обступають її на вулиці, знущачися з двічини, загрожуючи обрізати косу, як покритці. Той несподіваний для Оксани бешкет настільки вражає її ніжну душу, що вона непритомніє й падає там же на вулиці. Зовсім хвора від того лиха, що спіткало її, Оксана йде до панського двору, щоб самій довідатися про своє нещастя.

Глибоко зворушливою була Оксана — Заньковецька тоді, коли вона приходила до великої кімнати у панському домі. Там вона бачить служницю Соломію і хоче довідатися від неї, чи правда тому, що панич уже посватався. Соломія жахається, побачивши Оксану. Вона хоче почути від Соломії саму лише чисту правду і тому питає про панича відразу: "Скажи, Соломіє, чи в тебе у серці є Бог?... Чи здіймались коли-небудь твої груди під вагою невимовного смутку? Чи з'являлись коли-небудь сльози в твоїх очах?" І коли та відповідає їй, що вона "не кам'яна", Оксана з глибокою радістю й надією в голосі питає: "Не кам'яна? Ти правду кажеш?" Стільки благання уміла вкласти в оті слова Заньковецька, що трудно було б хорошій людині не сказати їй правди. Уся її постать якось особливо тягнулась до Соломії й неначе застигла в чеканні відповіді: "Скажи мені як перед Богом — посватався панич?" Коли ж Оксана чує, що панича напоїли і він спить ще й досі, вона від горя, що її коханий міг бути п'яний тоді, коли вона місця собі не знаходила, аж похитнулася: "П'яний... напоїли!" Остання надія захмарилась. А проте вона ще видно жевріє у покривдженому серці. Оксана каже: "Проведи мене до нього. . . мій жаль його розбуде, моє горе його витверезить".

Інтонація Заньковецької, з якою її Оксана вимовляла ці слова, була настільки переконливою й правдивою, що коли б дійсно сама прибита горем дівчина заговорила про свої почуття, то й вона не могла б сказати те все інакше. Голос у Заньковецької був такий багатий на різні звучання, що своєю тональністю мав широку можливість малювати безліч різних відтінків людських почуттів.

Не почуваючи за собою ніякої вини, Оксана сміливо, а разом з тим щиро й сердечно розмовляє з Наталією Семенівною, матірю Бориса. "Не полохайтесь, — каже вона їй, — не кричіть. . . бо собі тільки сорому наробите. . . прийшла я до вас не з докором, а принесла я вам своє серце, щоб ви його добили! Живучи. . . ніяк сама його не здолаю.

"Я не душугубка" — відповідає їй пані.

"Не душогубка?" Чому ж у вас такий

страшний погляд?. . . Хоч одну іскру жалю у погляді молю вас!. . . У подальшій розмові з Наталею Семенівною Оксана хоче показати їй, що вона нічим не завинила перед нею. "Мені здавалось, що ви самі втішались, дивлячись, як панич залицявся до мене. . . Ви тоді казали пані, що ваш отець був простий міщанин і вас вчив на мідні гроші. . . Одначе, що ж це таке я плещу?. . . Я не те зовсім хотіла казати. . ." У цьому місці Заньковецька показувала свою деяку розгубленість — адже ж вона не за тим прийшла, щоб дорікати або виправдуватись. "Що ж таке я хотіла?" Хіба те, що ваш син любив мене, що вашого сина і я любила. . ." І в тих словах у Заньковецької звучало стільки глибокого й безнадійного відчаю, що й камінь міг би пожаліти її. Але пані безжалісно відповіла: "А тепер минулося! Мертвого з гробу не вертають!" Оксана — Заньковецька пристрасно, переконливо говорила про те нелюдське, що почулося їй у словах Борисової матері. "Я кохала вашого сина, — у його коханні я кохала увесь світ. Він був моєю думкою, моєю молитвою, моїм світом. Одняли його у мене! Одняли не душогуби, а люди з ангельською душею! Ох, страшно ж мені, страшно!" Слухаючи артистку, ставало дійсно страшно за потоптане безжалісною панею чисте, щире почуття дівчини до її сина; страшно було бачити таку жорстокість в людині, жінці.

Переживання горя й безнадійності виявляється настільки виразно й правдиво, що навіть кам'яне серце Наталі Семенівни здригається. Вона каже: "Жаль мені тебе, Оксано!" — але тут же лякається своїх жалощів і додає: "Що ж робити?" Дійсно нема чого робити. Пані хоч і розчулилась і навіть просить бідолашну дівчину сісти, бо та ледве на ногах стоїть, але визнати як наречену сина не хоче. Вона дає Оксані гроші, щоб та "без ґвалту і без галасу" розв'язала її синові руки. Треба було бачити, з якою погордою відхиляла Оксана — Заньковецька оту панську подяку, мерзенні гроші, і з яким презирством та обуренням вона промовляла до пані: "Ви вийняли з моїх грудей серце і, сміючись, краєте, ще на моїх очах, його на шматки. Не Бог вам, пані душу дав, не мати вас породила!"

Спустошена вкрай вертається Оксана додому і, власне, не додому, бо батько знайшов її на греблі, де вона востанне бачилася з Борисом. Вона пролежала там, зі слів її батька, мало не цілу ніч, перш ніж він знайшов її майже мертву і приніс до хати.

Моральні й фізичні сили Оксани, видно, вичерпані до краю. Вона лежить нерухома, тільки марить зрідка, нікого не впізнаючи. У маренні її звучить дороге для неї ім'я Бориса. Борис, почувши про тяжкий стан коханої дівчини, вже не кориться бажанням матері. Він біжить до хати Завади, Оксаниного батька, і на його очах знесилена дівчина вмирає.

Заньковецька вміла тримати увагу глядачів у такому напруженні, що в її сцені з Соломією, а потім з панею, в залі завжди панувала мертва тиша.

***

У яких тільки ролях не доводилося мені бачити Марію Костянтинівну і тоді, коли я тільки почала вивчати її як артистку, і далеко пізніше. У кожній п'єсі, в кожній ролі характер і поведінка її героїні були цілком оригінальними. Олена була у Заньковецької зовсім не така, як Оксана, Оксана у свою чергу, цілком відрізнялась від образу Одарки.

На перших кроках моєї сценічної кар'єри я не вміла ще розібратись гаразд у питаннях акторської майстерності. Я тільки на живих, так би мовити, зразках вивчала ту майстерність високої кляси, спостерігаючи в нашому театрі кожного дня художнє виконання ролей то Марією Костянтинівною Заньковецькою, то Марком Лукичем Кропивницьким. Вони обоє навчили мене любити і несвідомо ще цінити художню акторську гру.

Лариса Мурович

Іскра сили

Хай не гасне іскра сили,
Як відкрилися уста —
Хай, як голуб сизокрилий
Кличе рідних до гнізда.

У затяжну хуртовину,
Як не тихне вражий шал —
Нас єднає, як родину
Й круг фортеці ставить вал.

Хай зростає у пожежу,
Огорта полумям світ, —
А нас шле, як перші стежі,
Що приносять вірний звіт.

Хай всі чорні духи в пащі
Своїй здавить без жалю —
Щоб не впав на призволяще
Рідний Прапор у бою!

НАШІ МОЛОДІ ТАЛАНТИ

ЛЕСЯ ЗЮБРАК — СПІВУЧА ЗІРКА

Серед молодих визначних канадійських співачок одно з видних місць займає Леся Зюбрак, кольоратурне сопрано, якій музична критика присвячує вже через кілька років багато місця і прихильну оцінку.

Ще в липні 1955 року визначний музичний критик в західній Канаді С. Рой Малой писав у Вінніпеґському "Трібюн" таке:

"Коли успіх, який вже досягнув такої височини буде продовжуватися далі, Леся Зюбрак, кольоратурне сопрано з Принс Алберт Саск. безсумніву повинна осягнути світову славу.

Інший музичний критик Ґео. Кид писав у торонтонській "Телеґрам" після виступу Лесі Зюбрак в оперо "Луція'.

" В сцені божевільної в опері Луція панна Зюбрак піднеслась до небувалої височини. То була зворушлива, вібруюча Луція і коли Королівська Консерваторія рішить виставляти повну оперу, не потребує дальше шукати за артисткою провідної ролі".

Так про Лесю висловлюється музичний канадійський світ, до якого разом зі своїм талантом внесла й українське ім'я та гідність свого походження.

А ось що каже українець — слухач Лесиного концерту Нестор Репецький в "Нових Днях" ". . . сидячи в "Роял Александра Театрі" в Торонті, вперше заповненому публікою, і слухаючи прекрасної Юлії Джордан з відомої "Каруселі" Роджерса й Гамерштайна. Юлія Джордан була подвійно прекрасною тому, що її відтворювала на сцені знаменита Леся Зюбрак, ім'я якої відоме цілій музичній Канаді ще від того часу, коли вона двічі здобула головну нагороду на мистецькому конкурсі "Співочих зірок завтрішнього дня".

Слухаючи прекрасного голосу Лесі, мені чомусь зникли з перед очей декорації сцени, а навіть і сама сцена й уся публіка, яка вслухувалась у кожен звук, що м'ягкими хвилями спливав на неї, і привиділись мені неозорі степи Саскачевану". . .

І так Леся Зюбрак стала "українським соловейком із канадійського Саскачевану". Серед канадійського суспільства вона здобула собі велику популярність за свій талант, а серед українців в додатку до таланту здобула сердечну теплоту і пошану за збереження своєї національної гідности і свого найкращого відношення до своєї культури, а зокрема до своєї рідної пісні. Бо Леся співала української пісні з неменшим чаром як клясичні композиції великих композиторів.

Леся Зюбрак

Житт'єва дорого Лесі Зюбрак дуже цікава, хоч вона ще дуже молода. Народилась в Принс Алберт, провінції Саскачевану 1931 року. Родичі Лесі це свідомі, глибоко-ідейні громадяни, які вложили велику працю у розвій українського життя. Батько Лесі Михайло Зюбрак аптекар по професії (пів року тому як упокоївся), мати заслужена провідна членка Союзу Українок Канади.

Початкову школу побирала Леся в Принс Алберт, опісля вчащала до Саскачеванського університету, і щойно опісля виїхала на студії до Торонтонської Консерваторії Музики.

Одну за другою здобувала Л. Зюбрак найвищі премії у співі, виступає на радіо, телевізії та співає в опері.

Українська сцена була тим місцем де перші кроки дворічної Лесі ступали на шлях, який окрив славою її ім'я, яким принесла вона гордість і честь своїм родичам і своєму українському на-

родові, а Канада збагатилась одним талантом світового значення.

В 1952 році виступила була Леся Зюбрак з концертом в катедральній залі прихід з якого подарувала на будову Катедри Пресв. Тройці у Вінніпеґу.

Програмові точки складались переважно з українських композиторів, або народних пісень, та своїм чудовим голосом чарувала слухачів. Та це був час, коли Леся ще була на студіях в Торонтонській Консерваторії.

Згадую з приємністю той час, коли стрічала Лесю ще тоді, коли вона вчащала до вищої школи у Принс Алберт, а я у своїй організаційній поїздці користувалась гостинністю дому, п-ва Зюбраків. Мило вражали великі гарні Лесині очі, надзвичайна повага у її молодості, зрілість думки і мила, ніжна усмішка на її тонких устах. І знаю, що лише довга витривала праця над собою зробила Лесю Зюбрак тим, чим вона сьогодні є: талановитою зіркою великого мистецтва. **Н. Когуська**

Лариса Мурович

Рідний Край

Луки там, як світлий килим
Найцінніша ткань природи,
І на сонце задивились
Квіти божеської вроди.

В ріках срібним тоном хорів
Гимни дзвонять Херувими,
Ти вклякаєш у покорі
Й молишся разом із ними.

Серед степу буйна тирса,
Як нездолана відвага,
Розлягається все ширше
Живим прикладом звитяги.

І блакитний дах над ними,
Вічний прапор України —
Золота пшениця зримо
Кличем волі вгору лине.

А з могил та із курганів
Древня слава правду мовить:
Хоч ми впали, то повстануть
Дужі местники наново!

Лариса Мурович

Голос

Завжди кличе мене —
Я не можу його не почути!
Чи змагання душі обмине
Смак отрути?
Чорну плахту ночей
Розриває мечами сваволі,
І зганяє з гарячих очей
Сон і волю.
Він, як гомін вітрів,
Що дзвенять у шаленнім пориві,
Як той колос, що там обважнів
В переджниві.
Він і ніжить і жде,
Щоб його я приняла обняття —
Як схилюся до нього — то йде
З мовчання твердою печаттю.
Не поможе мені
Утікати від темряви ночі,
Він знайде мене в дні —
Чи я хочу його, чи не хочу.
Завжди душу стривожить сумну,
Хоч в одчаю кричу, що не треба!
Він оживить закриту труну,
Як промовить безсмертністю неба.

Великодушна людина поводиться поміркковано чи то в щастю чи нещастю. Вона знає наскільки радіти, наскільки сумувати. Вона не радіє забагато успіхом і не сумує надмірно невдачею. Вона ані занадто боїться небезпеки, ані не шукає її. Вона повздержлива в розмові, однак висловлює свою думку відкрито і сміло, коли прийде на це хвилина. Вона вміє поважати, розуміючи вартість речей. Вона не образлива. Не любить забагато говорити про себе, або інших, бо в неї немає бажання себе хвалити, або інших зневажати. Вона не підіймає галасу через дрібницю і не бажає помочі від нікого. **Арістотель**

Хто мало знає і знає, що він мало знає, того можна навчити; хто багато знає — від того можна вчитися. Хто рівно з тобою знає — з тим можна свобідно про справи говорити; хто менше знає, а думає, що ліпше знає—з тим найкраще в розмову не заходити, бо інакше вийде непотрібна і нерозумна суперечка.

Говорити про справи спокійно можуть лише люди рівні собі знанням і щирістю.

Сааді

НАШЕ ЗДОРОВ'Я

РЕВМАТИЗМ

Під поняттям "ревматизм" раніше розуміли всі захворювання суглобів незалежно від їх причини і характеру перебігу. Ревматизм є інфекційно-алергічна хвороба і на думку багатьох лікарів викликає його збудник стрептокок, про що говорить той факт, що ревматизм часто починається після ангіни, бешихи та скарлатини. Часами буває, що напади ревматизму викликаються їжею. Грають ролю також охолодження та перестуда. Ревматизм є переважно хворобою дітей та підлітків. Перші його напади починаються переважно у дитячому віці, при цьому хвороба набуває особливо тяжкого перебігу. Часами вражається головний мозок та шкіра. Ревматизм найчастіше спостерігається весною та восені, коли діють фактори охолодження викликані найбільшими коливаннями температури повітря. Ревматизм буває у ріжних формах: 1) суглобова, 2) серцева, 3) внутрішніх органів, 4) шкірна, 5) нервова.

Суглобова форма ревматизму розвивається найчастіше через 1-2 тижні після перенесеної ангіни. Температура підіймається, суглоби припухають, червоніють, гарячі і дуже болючі при русі. Суглобові напади можуть повторюватися по кілька разів на рік, але буває і так, що деякий час нападів немає. Як правило, ревматизм не лишає по собі стійких змін у суглобах. При ревматизмі завжди спостерігається ураження серця, що формується потім у ваду серця. Крім суглобів і серця ревматизм уражає внутрішні органи. До таких уражень належать ревматичні плеврити та перітоніти. Уражуються також легені, нирки та печінка. При шкірній формі ревматизму часами на ногах з'являються дрібні крововиливи у шкірі, на поверхні суглобів висипають щільні безболісні вузлики. Ревматизм також уражує центральну нервову систему, що виявляється найчастіше у вигляді так званої хореї. Ця хвороба буває у дітей та у підлітків, і виявляється у мимовільних корчах. Ревматичний перебіг тим тяжчий чим молодше хворий. У молодому віці ревматизм має схильність до повторних нападів і закінчується вадою серця. Літні люди захворівають на ревматизм рідко, при захворюванні процес набуває доброякісного перебігу, виникаючі вади серця компенсуються і не загрожують життю при певному обниженню фізичних та розумових напружень. У гострому періоді хвороби, пацієнта треба покласти до ліжка, приміщення, в якому він перебуває, мусить бути тепле та сухе. Хворі суглоби загорнути у вату. Тому, що хворий дуже потіє треба часто міняти білизну та обтирати тіло теплою водою з оцтом. Звичайно на п'ятий чи шостий день специфічного лікування (за переписом лікаря) у стані хворого настає значне покращання, температура спадає, болі у суглобах зменшуються, самопочуття кращає. Запобігання ревматизмові досягаються тим, що треба усунути ті шкідливі фактори, які найбільше сприяють захворюванню (охолодження та вогкість). Слід берегтися інфекційних захворювань, промочування ніг, протягів, пиття холодних напоїв, морозива. Треба уникати уживання алкоголю, фізичної перевтоми і усіх факторів, що ослаблюють організм.

Д-р В. Я.

ШКІДЛИВІ ПОБУТОВІ ЗВИЧКИ В ХАРЧУВАННІ

Люди часто хворіють не тільки від недостачі їжі, а й від неправильного використовування її при повному достатку.

Тепер стоїть питання не про те, що їсти, а як правильно їсти, не завдаючи шкоди організмові. Важливе значення їжі для нашого організму очевидне, але не всі це визнають і правильно розуміють.

Не засуджуючи в основному побутових звичок і смаків населення, все ж необхідно відзначити деякі з них як такі, що перешкоджають організації правильного харчування і нерідко з'являються причиною виникнення тяжких захворювань організму. Часто такі звички обумовлені побутовими особливостями, що укоренилися в цілому ряді сімей якогось населеного пункту або тільки в одній сім'ї, запозиченими ще від дідів. Іноді ці звички є результатом індивідуальних особливостей тієї чи іншої людини, яка має недостатнє уявлення про гігієнічні вимоги щодо правильного і, отже здорового харчування.

Досить велика кількість людей не приділяє належного значення режиму харчування, не вбачаючи у цьому нічого шкідливого для свого здоров'я. Безладне приймання їжі на протязі дня спричинюється до серйозних порушень про-

цесу травлення — організм ніби збивається з шляху. Перетравлююча сила і якість травних соків організму не відповідає часові і якості їжі, яка приймається і це, рано чи пізно, спричинюється до розладу травлення і до захворювання шлунково-кишкового тракту.

Деякі люди звикли щоразу їсти досхочу, вважаючи, що це корисно. Такі люди, як кажуть, живуть для того, щоб їсти, а не їдять для того, щоб жити.

Їжа, прийнята в більшій кількості, ніж за певний час її може перетравити організм, порушує нормальний хід травлення, погано засвоюється, обтяжує весь організм, робить його мало працездатним. Надмірне харчування, в результаті порушення нормальної функції травних і, зв'язаних з ними, інших органів, може привести до ожиріння. Ожирілі люди мало працездатні, швидко стомлюються, скаржаться на хвороби серця. Не приділюючи належної уваги харчуванню, як основній умові збереження здоров'я, деякі люди нерівномірно харчуються на протязі тривалого часу свого життя, часто обмежуються їдою всухом'ятку, їдять наспіх, під час їди читають або багато і збуджено розмовляють.

Таке ставлення до справи організації власного харчування нічим не може бути виправдане. Адже такі люди, в результаті нерівномірного і недостатнього харчування, досить рано захворюють на різні хронічні хвороби, як то недокрів'я, хвороби шлунку, печінки і змушені потім весь час лікуватись, втрачаючи життєрадісність і працездатність. Організація правильного режиму харчування у кожної людини повинна бути обов'язком першорядної ваги.

Винятково шкідливою і небезпечною звичкою, що остаточно розладнує харчування і здоров'я, є непотрібне, нічим не виправдане, вживання алкоголю, яке деякі намагаються виправдати як засіб для збудження втраченого апетиту. Якщо чомусь дійсно втрачено апетит, то треба знайти причину цього і усунути її, а не збуджувати апетит алкоголем. Алкоголь не усуває цієї причини, а, навпаки, поглиблює її.

Часте вживання алкоголю викликає хронічне захворювання слизової оболонки шлунку, дванадцятипалої кишки, жовчовивідних шляхів, що рано чи пізно спричиняється до виникнення виразкової хвороби шлунку, кишок, до запалення печінки. Все це приносить людині безперервні тяжкі страждання на протязі всього життя, нерідко готуючи грунт для виникнення ракових захворювань.

І. П. Барченко

ПОЇЗДКА ПАНІ СТЕФАНІЇ ПАУШ

голови Союзу Українок Канади по відділах в Альберті.

ЖОВТЕНЬ.

Редвотер — понеділок, 3-го
Ерємонт — вівторок, 4-го
Редвей — середа, 5-го
Торгилд — четвер, 6-го
Васетна — п'ятниця, 7-го
Смоки Лейк — понеділок, 10-го
Белис — вівторок, 11-го
Вілна — середа, 12-го
Спеден — четвер, 13-го
Ґлендон — п'ятниця, 24-го
Ендру — понеділок, 17-го
Виллінґдон — вівторок, 18-го
Січ-Коломия — середа, 19-го
Веґревил — четвер, 20-го
Іннісфрі — п'ятниця, 21-го
Ту Гилс — понеділок, 24-го
Мусідора — вівторок, 25-го
Моркемб — середа, 26-го
Бросов — четвер, 27-го
Мирнам — п'ятниця, 28-го

ЛИСТОПАД.

Вестлок — вівторок, 1-го
Калґарі — четвер, 3-го
Летбридж п'ятниця, 4-го

Централя Союзу Українок Канади

ПЕРША ЖІНКА ПРЕМ'ЄРОМ

Пані Сірімаво Бандарнайке під час останніх відбутих виборів в Цейлоні зістала вибрана прем'єром з так званої партії миру.

Пані Бандарнайке є вдова по прем'єрові Соломонові Бандаранайкові, який зістав замордований минулого року.

Цейлон — це острів на Індійському океані і належить до Коммонвелту, має 25,332 кв. миль, около 9 мільйонів населення.

Крім посту прем'єра Сірімаво Бандаранайке задержала для себе пости міністра оборони і заграничних справ.

У своїй першій політичній промові вона **заявила, що буде** строго придержуватись невтральности.

Our English Section

Olenka Negrych

A TREASURY OF HUMAN ENDEAVOUR

The treasures buried in books stagger imagination. Ivan Franko speaks of the "exquisite pearls" hidden in the vast ocean of books, while the Scottish essayist and historian, Thomas Carlyle, thus summarizes the incomparable value of books: "All that Mankind has done, thought, gained, or been: it is lying as in magic preservation in the pages of Books . . ."

A treasury of human endeavour pressed between two paper covers, silently waiting for its turn to speak . . . Have we ever realized that this immense collection is at our fingertips, readily offering itself at our slightest command?

It is very likely that we have not. Most of us take books for granted. And yet, just a few hundred years ago, when books were written by hand, an avid book-collector or scholar seldom owned more than twenty books. With the invention and the development of the printing press and the spread of learning, books, which were owned only by kings, could be purchased cheaply and readily. They have now become commonplace and neglected, while their value and usefulness are overshadowed by such media of communication as the radio, television and the movies.

This is the first time in history that the books are faced with such powerful and unfair competition. Television, the radio, and the movies are superficially more entertaining, more colourful and interesting, requiring no active participation on the part of the audience. These qualities draw eager crowds, hungry for amusement and excitement.

Books are more demanding and less flamboyant. Even a light novel of some literary value demands reflection and thought from the reader. And so it should be, for the primary purpose of books is to store knowledge and to inform.

Television, the radio, and the movies have their own puruose and value in our modern life, but they should never be allowed to displace the books entirely. Information must be compiled, stored and made ready for reference; novels, biographies, etc., must be found in permanent form to be read and re-read; an active mind must be exercised; information must always be available to consult at the moment's demand. The books continue to be unsurpassed in meeting these requirements.

The Ukrainian mother has one more important reason why she prefers to see her children reading books rather than watching television for relaxation. She knows that it is during these spare moments that she can familiarize her children with the Ukrainian culture. No program over the radio or television will do this for her. She must do this herself, with the assistance of good Ukrainian books.

The information which the books offer their readers is as manifold and varied as life itself. And, as Carlyle's quotation implies, books do not belong to one age only—they are the accumulated product of all that man has dreamed of and discovered since his beginnings on earth.

I do not know of a more direct, more personal contact with the minds of the past. While reading their works, we feel that the thoughts of the ancient poets and philosophers are just as active and fresh as they were the day they were recorded. Shevchenko to the Ukrainian people is dead in body only. Being a prophet, his spirit is eternal. He continues to speak to his people through his medium, the Kobzar, encouraging them, and inciting them to fight for a happier future.

Not only are their thoughts alive, but the people themselves appear animated and real in our mind's eye. How many authors do we feel we know personally, although we are separated by time and space? We feel that we have grasped their entire lives—their joys and sorrows, their errors and triumphs. And many a fictional hero becomes incarnated in our mind and stands side by side with our acquaintances. Such are the rewards of reading!

Reading about people, both imaginary and real, broadens both our knowledge and our scope of experience. True, no amount of reading can substitute personal experience, but not every

individual has the opportunity and the physical make-up to lead a heroic, fascinating, and adventurous life. Besides, we were born into only one age, and here we must remain. Only by reading can we freely travel from country to country, from one age into the next. And only through reading we can appreciate the lives of sinners, martyrs, and saints.

This constant intellectual contact with the world and mankind enriches our intellect, broadens our interests and attitudes, and develops in us a sensitiveness which is so necessary to the cultured mind. It lends depth to our feelings and increases our innate love for the beautiful, the good, and the just.

Just as they are able to make us more conscious of the finer things life brings us, books likewise have infinite capacity to inspire. By bringing us into direct contact with noble minds who worked and fought for positive goals, books encourage us to search for worth—while goals too. What better way is there to teach than by example? While reading, we find that our ideals are born, and goals envisaged. We are thus assisted in finding something else besides our immediate selves to live for. We become conscious of the fact that we have a duty not only before the future, but the past as well. For are we not a transition between these two? With our latent talents thus ignited and guided, we have a much better chance of becoming useful members of our community, our country, and our people.

The role books play in the formation of character and behavior is worthy of attention. Children often blend what they read with their real life in their rich imagination. Ideas and attitudes instilled by reading during this tender age become deeply ingrained and often influence their behavior in adult life.

Adults are just as tempted to identify themselves with the heroes they read about, as this intensifies the pleasure in reading and makes the story more realistic. Thus, sometimes we find ourselves at the mercy of the ideas the author sanctions or advocates.

At this point we must be on guard. Till now I have been speaking of good books, books that have a positive influence on us. But there is a negative side, even in the noble realm of books, because they are the products of man and life. And so, some books, like some men, strive for everything that is noble and good; others take the middle road, while there are books, which, like their creators, strive to mislead, demoralize, or court baseness or its own sake. The Ukrainian mother should make an attempt to be on constant lookout for these books which are usually priced very cheaply, being aimed at our teen-agers, especially the girls. As we have seen, books are mental companions, exerting strong influence on the reader. They should, therefore, be chosen with care and foresight.

Books should not only be chosen, looked over and put away. Good books have so much to offer, and they are so indispensable. Yet we often hear, "I have no time to read." In other words, "I have no time for man's greatest gift to man." It is quite true that the average mother, busy with her daily chores, finds little time for relaxation. But even this mother, if she has learned to value the important things in life, if she is conscious of her responsibility as a mother, she will find time to read, and she will see that her family reads likewise. And fortunate is the child who grows up in an atmosphere where books are read and respected—especially Ukrainian books, as I am speaking about a Ukrainian home, mother and child. Having been reared midst the companionship of books this child has a much better chance of being a bright pupil at school, and atleast a well—informed citizen when he grows up. He should have no difficulty in taking over his Ukrainian heritage his fathers will pass on to him. His mother, who realized the infinite value of books, will have prepared him to face life and its duties.

We are fortunate indeed to have inherited the immense treasury of human achievement in the form of books. Their usefulness is as boundless as their invaluable contents. With their assistance we are able to achieve for ourselves and for our people things we have not dreamed of.

Тільки під час бурі показується вповні здібности мореплавства; тільки на полі бою випробовується хоробрість вояка. Подібно так і характер людини пізнаємо тільки серед трудних обставин життя.

Даніель

Люди, які говорять дуже квітисто і штучно, і поводяться дуже мило, дуже рідко мають людинолюбне серце.

Кит. мудрість

„РОЗКРІПАЧЕНА" СОВЄТСЬКА ЖІНКА

В американському журналі "Сатирдей Івнінґ Пост" вміщено цікаву статтю відомої журналістки Тоні Говард що відвідала СССР влітку 1959 р. про становище совєтських жінок.

Журналістка пише, що уділом совєтської жінки є праця, причім, дуже часто, праця тяжка, абсолютно немислима для жінок Заходу.. Керівники СССР люблять хвастати, що совєтська жінка за соціялізму цілком "розкріпачена". З цього приводу Тоні Говард сумно іронізує:

"Совєтська жінка й справді емансипована подобається це їй чи ні. Її звільнено від мужа, від дітей, від дому, навіть від її жіночости, — коротко кажучи від усього того, що робить її жінкою".

Жінки в СССР творять 55 відсотків населення, вони ж виносять і 45 відсотків усієї робочої сили країни. Тут широко афішують, що жінки в СССР складають 70 відсотків лікарів, аґрономів і шкільних викладачів; 40 відсотків загального складу співробітників академій наук; половину студентів у вищих школах.

Але скромно замовчують, що жінки складають 40 відсотків усіх промислових і 30 відсотків усіх будівельних робітників.

Совєтські жінки є водіями вантажних авт, копають вугілля, ллють крицю, мішають цемент, працюють на кранах, пневматичними свердлами довбають бетон, асфальт, кладуть шини на залізничних коліях, ремонтують дороги, копають колодязі і т. ін.

В СССР є дві категорії жінок. — кілька десятків ославлених балерин, співачок і науковців і їм роблять велику рекляму. Але мало хто пише про працю сотень тисяч жінок: залізничних машиністів, слюсарів, каменярів, водіїв трамваїв, автобусів і прибиральниць вулиць, про працю жінок, що ви бачите їх на вулицях усіх міст Совєтів, як вони брукують вулиці, прокладають водогони, чистять каналізаційну систему і на інших важких працях.

Зимою й літом, пише Говард, незалежно від погоди, о 8 год. ранку і о 6 год. вечора вулицями великих міст мчать валки відкритих темнозелених вантажних машин, наповнених жінками, що їдуть до робіт або повертаються з них.

Саме це видовище може навести страх на американську жінку.

Тоні Говард запитувала совєтських відповідальних робітників, теж жінок, — як ставляться совєтські жінки до такої праці?

Одна з цих нікчем цинічно відповіла: "Вони йдуть на цю працю, бо вона їм подобається. Це добра, приємна для здоров'я праця, на свіжому повітрі. Платять за цю працю більше, аніж за стенографію".

Друга, депутатка ленінградської обласної Ради, пояснила, що жінки пішли на ці роботи під час війни, коли мужчини були на фронті, а тепер роблять це "за звичкою".

Редакторка жіночого журнала в Москві, доводила, що совєтські жінки йдуть на тяжку працю з патріотичних почувань, щоб "допомогти нам (комуністам) виконати семирічку".

Американська журналістка підкреслює брехливість цих пояснень. **Совєтські жінки йдуть на тяжку працю не тому, що вони її люблять, а тому, що жебрацьке животіння в СССР примушує їх братись за неї, інакше вони не можуть звести кінців.**

Тоні Говард пише, що коли жінці понад 32 роки, то вона, безумовно, удова. У віці від 30 до 40 років на **одного мужчину** в СССР припадає **сім жінок.** тому жінка в такому віці має дуже мало шансів знову вийти заміж. Її життя — це безконечна боротьба за те, щоб прохарчувати себе, своїх дітей, а часто ще й батьків, якщо вони непрацездатні. Коли у неї навіть працює чоловік, то й то совєтській жінці доводиться йти працювати, бо систему заробітків в СССР побудовано так, що заробітків одного на родину не вистарчає.

На долю простих жінок (а їх 99 відсотків) залишається дуже бало життьових радощів. Лише небагато з них мають окреме, хоч і маленьке помешкання.

Якщо пересічна совєтська жінка має якусь матеріяльну можливість сяко-так прикрасити своє життя і свою зовнішність, то здійснити це знову дуже тяжко. Совєтські фабрики не достатньо виробляють матеріялів широкої потреби і тому дістати тяжко.

Чи мріють совєтські жінки про краще життя? Звичайно, так. Але вони собі навіть не уявляють таких умов, які мають жінки на Заході. Вони раді, коли життя сьогодні трохи краще проти вчорашнього.

"Вільне Слово"

Відділ для дітей

ПРИЯТЕЛІ КНИЖКИ

Івась і Василько, два добрі приятелі, ходили до школи. Івась був поважний і спокійний та охочий до книжки, а Василько непосидющий та й не дуже пильний. Зараз по обіді втікав собі над річку, де бавився з хлопцями до темного вечора. А коли й мамця чи татко задержали його в хаті, щоб вчився лекції, він все найшов собі якусь забаву вдома, а до книжки не заглядав. Аж коли учитель зганив його за недбальство, він примушував себе здебільша вивчати лекцію на другий день. Та проте, щоб по вивченню лекції прочитати яку цікаву книжечку, не було мови. Він не любив книжки!

Не раз прибігав до Івася, щоб втягнути його до забави, та все заставав його при науці або при читанню цікавої книжки. Та ніколи не вдалося Івасеві намовити Василька до книжки. Аж один вчинок переминив його до непізнання.

Одної неділі — а було то дня 2 жовтня — прибіг Василь до Івася та й каже:

— Ну, нині певне підеш, Івасю, зі мною над ріку! Неділя, вільне від науки, день погідний, забавимося цілий день. І скупаємося в річці!

— Ні, Василько, — відповів Івась, — нині в нас уряджують "Свято книжки". Треба піти до "Читальні"; там буде від чит і деклямація та й будуть виставлені цікаві книжечки. Можна буде не одну гарну книжечку купити по знижених цінах. Ходи зі мною, — а я пополудні можливо, що піду з тобою на прогульку.

Василько дався цим разом намовити і пішов з Івасем до читальні. Почалося свято. Пан учитель дуже гарно говорив про книжку: як вона навчає людей добра, і все на добро ви ходить тим, що її читають. При кінці промови візвав усіх присутніх, щоб нині, в день "Свята книжки", кожний купив собі бодай одну з тих, що виложені рядочком на столі.

Потім співав хор і деклямував один хлопчик і одна дівчинка.

Коли свято скінчилося, присутні стали переглядати книжки на столі і купували по дві, по три. Івась також купив собі за свої заощаджені гроші одну книжечку з образками: "Лис Микита" Івана Франка.

— А ти не купиш собі книжечки? — запитав він Василька.

— Ні! Я справді маю гроші, але треба буде на пополудневий прохід. Мушу купити собі цукерків і чоколяду. . .

Оба хлопці пішли додому на обід, а зараз по обіді прибіг Василько до Івася.

— Вже йдемо?

— Ні, Василько, я не піду і раджу тобі не йти. Ось бачиш, збирається на бурю, — може нас захопити за містом. Лишися краще в мене, будемо читати ту книжку, що я нині купив.

Не подобалося Василькові така рада. Він сказав:

—Як ти не йдеш, то я піду сам!

Він попрощався з Івасем і побіг за місто, над ріку.

Там прилучився до хлопців, що грали в копаного м'яча, а потім зігрітий розібрався і кинувся у воду купатися. Зараз узяли його дрощі, та Василько не зважав на це і купався довго; аж тут надсунули хмари, стало блискати і греміти— і заки Василько вийшов з води, то пустилася така злива, що і він і його одяг на березі промок зовсім, наче б вимок у воді.

Ледве вбрався Василько у мокре одіння і приплентався серед дощу додому, так зараз положився до ліжка.

Другого дня Василька не було в школі, а Івась, прочуваючи щось недоброго, побіг зі школи просто до нього. Якраз застав Василька в ліжку, а біля

нього сидів лікар.

Василько хворів два місяці. Аж перед Різдвом прийшов до школи, худий, марний і блідий.

Привітався з Івасем і сумно сказав:

—Шкода, Івасю, що я тебе не послухав у той день "Свята книжки"! Не був би я хворий! Та вже тепер буду тебе слухати. Прийди нині по обіді до мене зі своєю книжкою, будемо оба читати. . .

Івась зрадів, що Василько так нарозумівся і від тепер стали вони оба найкращими товаришами, бо і Василько полюбив науку і книжку.

Ю.

ХАТА ПІД ВОЗОМ

На дворі було гаряче, сонце лежало і на траві і на дорозі. Тільки під возом, що стояв білля подвір'я, притаївся клаптик тіні і холодка.

Дві дівчинки, Таня і Оленка, залізли під віз із своїми ляльками.

—Це буде наша хата. Добре, Оленко?

— Добре.

— Ми тут обідатимемо.

—А що обідати?

— Та з города принесемо.

Дівчатка посадили ляльок у коло, а самі збігали в город і принесли всякої їжі: і свіжої моркви, і зелених огірочків, і стручків гороху. Підкотили під віз круглу колоду, накрили її лопухом — от і стіл, застелений скатертиною. Нарвали круглого подорожникового листя — от і тарілки. Розклали частування по тарілках — сідайте, гості, обідати.

Але тут оглянула Таня накритий стіл і сказала:

— А хліба нема! Що ж то за обід без хліба?

Таня хотіла бігти додому по хліб, та Оленка зупинила її:

— Он Демко наш іде із скибкою, в нього візьмемо.

Демко, не поспішаючи, підходив до воза. В одній руці він тримав великого червоного помідора, а в другій — кусень хліба з сіллю. А поруч з Демком біг Сніжок, пустотливий пес, і, виляючи кудлатим хвостом, позирав на хліб.

Оленка покликала Демка:

— Демко, гратимишся?

— Гратимусь, — сказав Демко.

— То лізь під віз, сідай за стіл. А хліба не їж.

— А куди ж його?

— А сюди. Клади на тарілку, разом обідатимемо.

Всі посідали довкола колоди. І Сніжок сюди й присунувся. Під возом було тісно, зате весело. І сонце не пекло.

Таня була господинею за столом і всіх частувала:

— Ось морквиця, покушайте. Ось огірочки. А ось горох дуже солодкий, як цукор.

Таня частування брала потрошку і Оленка потрошечку. А Демко як покоштував гороху, так і згріб майже всі стучки собі на коліна.

— Ти що ж це? — сказала Таня. — Хіба таке в гостях роблять? По одному стручечку треба брати!

— Та по одному не розсмакуєш. . .

— Жуй ліпше, от і розсмакуєш. Поклади горох назад!

Таня потяглася до Демка за горохом. А в той час Сніжок виждав мить, схопив хліб зі столу і з'їв його разом з "тарілкою".

— Ой, ну що за гості такі! закричала Оленка. — Так усе зі столу й хапають!

А Таня розсердилася і виштовхнула Сніжка з-під воза:

— Геть звідси, нам таких гостей не треба.

— А он Танина мати йде з конем! — раптом сказав Демко, виглянувши з-під колеса. — Запрягати, мабуть.

Він спритно вхопив решту солодких стручків, виліз із під воза і втік.

— Ну й тікай, — сказала Таня, — ми й самі можемо. . .

В цей час до воза й справді підійшла Танина мати і підвела на поводі темногніду кобилу Нічку.

— Що це ви наче горобці під стріху забилися? — сказала мати, зазираючи під віз. — Вилазьте, запрягатиму!

— А тут наша хата! — закричала Таня.

— Ваша хата зараз у поле по снопи поїде, — відповіла мати і стала заводити кобилу в голоблі.

Таня швидко вискочила з-під воза. І Оленка за нею.

— І ми з тобою! — попросилася Таня. — Мамуню, можна і нам з тобою в поле?

— Лізьте на воза, — сказала мати, затягаючи на кобилі упряж.

Дівчаткам не треба було повторювати. Вони швидко позалазили на воза. Мати запрягла кобилу, сіла на передок, шарпнула віжками. Нічка швидко побігла білою сухою дорогою; віз покотився. . . Сніжок забув, що його недавно виштовхнули з гостей, весело закрутив свого кудлатого хвоста і побіг услід. А на моріжку лишився круглий стіл-колода, застелена зеленою скатертиною, і ляльки круг нього простягали руки до надкушених огірків і моркви.

Л. Воронькова

ВЕЛИКИЙ ТВІР ВЕЛИКОГО ПИСЬМЕННИКА ЛЕОНІДА МОСЕНДЗА „ОСТАННІЙ ПРОРОК"

Раз на десятки років появляються твори, які вносять в скарбницю української літератури дійсні перлини. Довгі віки вони будуть виблискувати своїм чарівним світлом і будуть тими дороговказами народові, в чім лежить його щастя, а в чім полягає його трагедія.

Леонід Мосендз, це великий талант в українській літературі XX стол. Як поет і письменник, як син своєї поневоленої батьківщини устами свого молодого героя, він мав відвагу сказати провідникам свого народу їх великі недостачі, їх хиби і гріхи. І щойно майбутні покоління приймуть його думку без урази та створять нові шляхи, на яких буде зростати дійсний чистий, глибокий ідеал — служити великій ідеї відродження батьківщини: "за закон, за храм, за народ".

"Останній пророк" як говорить про нього у передмові Богдан Кравців: ". . . це повість про народження, дитячі, юнацькі і молодецькі літа Єгохана, сина Захарії й Елісеби (Єлисавети), значить про Іоанна, предтечу Ісусового і потім Івана Хрестителя, що про нього йде розповідь у перших главах євангелії св. Луки. Але ж Мосендзів Єгоханан змалку захоплюється зброєю і військовим ділом, що їх репрезентують в Палестині римські займанці, і мати Елісеба, боячись шкідливих наслідків такого захоплення, віддає Єгоханана, зрештою згідно із даним колись приреченням, в нау ку до єрусалимського храму, де він пізнає вчення фарисеїв і садукеїв. Збагнувши розрив між словом і ділом у своїх вчителів і зазнавши багатьох сумнівів і розчарувань, Єгоханан пристає до зелотів — організаторів і учасників збройної підпільної боротьби проти римських окупантів і проти своїх власних жидівських запроданців — царя, священослужителів і фарисеїв. Гасла й настанови зелотів доведені в перших частинах роману до фанатичної крайности — категоричного й повсякчасного відкинення покори і слухняности, прослав лювання чину і боротьби, апотеоза меча, що ним треба нищити не тільки ворогів, але і своїх зрадників і запроданців, пропаґанди фанатизму і ненависти і навіть обґрунтовування конечности злиднів і нужди серед населення і потреби існування незадоволених, бо тільки так можна посилювати й успішно вести бороьтбу з наїздниками".

Оце більш менш загальна основа твору. Та не те, коли читач бере в руки книжку, від якої годі відірвати очей. Насамперед вражає краса високого мистецтва слова, що як мелодія пестить слух і вдоволяє душевний голод читача. А разом з тим яка ж глибина думок, який щирий зміст кожного речення, яке багатство образів і які величні у своїх постаттях персонажі.

От хоч би взяти матір Єгохананову; яка ж надхненно велична постать матері народу, який змагає в боротьбі за волю. Елисеба у виховання свого сина вкладає всю свою душу, всю свою любов. І в її душі бореться дві силі — любов і привязання до сина та обов'язок її обітниці даної Богові— її син має стати назореєм — посвячений для "храму". Бо ж вона випросила його у Бога, не маючи дітей. Які ж у неї родяться думки, радість материнства, як наближається час розлуки. . .

Заледве чи вивів колинебудь який український письменник матір, жінку в такім світлі, так одухотворив її материнство, як це зробив Мосендз у "Останнім пророці". Елісеба журиться вихованням сина, окруженням, серед якого він виростає: "Елісеба швидко спостерегла — каже автор — це найтривкіше враження й занепокоїлася. Ті, що були нашими гнобителями народу, ті, бачила, ставали й панами синової душі. Їхня міць і сяєво зброї промовляють до хлопця зрозумілішою мовою, ніж ці гебронські мури, що аж устрягають під тягарем їхнього панування. Та хто ж цьому винен? Кого бачуть гебронці з мечами у шоломах? Давида, Гедеона чи Юду Макабея? Хто сліпить їхній зір сяйністю щитів? Кого мають наподоблювати їхні діти і про чию зброю мріяти. Що може дати їм цей застійний Геброн, його сонливе життя? Його покора і послух?"

Такі питання тривожать ночами серце матері, яка бажає, щоб син пізнав правду минулого свого народу, його велич і славу і його всликі бажання. І ось раві Давид вказує їй дорогу:

— Бачиш, Елісебо! Геброн! Старий і новий! Земля обіцяна! Це каміння, ці стріхи, стіни, гаї, левади! Кому це нале-

жить? Хто проливав за них кров? Чужинці? Римляни? Діди й прадіди наші! Про це мусиш розказати синові. Дитяча душа тепер як родючий намул Йордану. Що засієш до неї — вродить стократ. Засівай же до неї духа праотців наших. Їхню віру, їхню боротьбу. Лише вони сміють кільчити в назореєвій душі. Чуєш? Єгоханановi ти тепер за батька і за брата! Чуєш? Потому я переберу його".

Дуже цікаво виведена постать самого героя, його світосприймання, його характер, його гнів і сила волі. На світ він дивиться по своєму він не живе вслід за іншими, не наслідує навіть своїх товаришів і уміє навіть протиставитися їхнім спокусам, насмішкам чи проханням, коли це не згідне з його поглядом.

Приходить багато інших цікавих постатів, сповнених героїзму, посвяти, але знайдемо й побачимо "фарисеїв", їх лицемірні діла. Римляни панують над Палестиною та над народом її, а народ жде Месії, який має визволити його з під чужого панування, страшного й жорстокого.

І ось читаючи "Останній пророк" перед очима проходять не тільки далекі часи минулого, епоха, що була початком християнства, але проходять перед душею образи сучасного життя українського народу, який також жде месії-визволителя, де не бракує "фарисеїв" і "садукеїв", де молоді Єгоханани-бунтівники шукають дороги, для яких вся ціль їх змагань "за закон, за храм, за народ".

Книжку видав Комітет для видання творів Леоніда Мосендза в Торонті. І треба лише подивляти надмірні зусилля людей, що взялися за це велике діло, що вложили в цю працю стільки енергії, сили і грошей, щоб побачив світ твір, який має таке безцінне значення, твір, який збагатив українську літературу такою цінною перлиною. А в додатку є це перше посмертне видання автора в дисятиліття його смерти.

Поручаємо цей твір нашим читачам, особливо матерям, набувати його собі і в нім пізнаєте великий ідеал матері-українки.

Н. К.

Леонід Мосендз

ОСТАННІЙ ПРОРОК

(Уривок)

Перед матірю стояла розлука, перед сином прямування

День за днем минав, як Елісеба з Єгоханаком прийшли до Єрусалиму, а від Гаріма все не було жадної вістки. Невеличкий запас срібняків небезпечно швидко розкочувався, й у заїзді вже почали підозріло поглядати на скупарів-породожніх, що навіть на свіжі фіґи шкодували кілька мідяків, а віджившлялися лише своїми запасами. Захоплений храмом і містом, не помічав Єгоханан нічого довкола себе, запиваючи хліб водою, так усе й мало бути в цім місто його уяв. Але Елісеба гризлася сумнівами. Не подобався їй Єрусалим. Коли раніше ходила до Єрусалиму — були це короткі відвідини храму й міста. Приносили жертву, купили кілька дрібниць і верталися до Геброну. Не входив Єрусалим їй до серця, не мусіла ділити з ним частину своєї істоти, не мала ані часу ані охоти спостерігати міське життя. Але тепер бачила не лише велич Храму, але і злидні єрусалимських закамарків, яких у Геброні й не чувати, нужденність прочанської маси й пишноту садукеїв, іродіян і римлян. Чи в цім місті має її Єгоханан досягти тієї сили, що зробить його тим, заради чого прийшов він до Єрусалиму? Сумнівалася, але й боялася показати перед сином свій сумнів, боялася засягнути до його захоплення. Але якось ранком, коли надворі було ще сіро й увесь заїзд міцно спав переддосвіт нім сном, околицю збудив наглий крик:

— Єгоханана, сина Захарієвого! Єгоханана, сина Захарієвого, з Геброну! — вигукував пронизливий голос, аж сплячі прожогом вискакували зі своїх закамарків і голосно лаялися. Мов уколений вискочив також Єгоханан і збіг на двір до крикуна, що, приклавши руркою руки до уст, вигукував ще настирливіше його ім'я. Довідавшися, що це Єгоханан стоїть перед ним, він так само голосно передав йому, що найученіший Гарім, член синедріону і ради старших, очікує його сьогодні перед полуднем у себе.

Лише-но Гарімове ім'я й титули прозвучали в заїзді, як замовкли незадоволені голоси. Єгоханан із самозадоволенням помічав, як уважно і навіть з пошаною оглядають його

тепер нічліжани. Дивіться, дивіться! Такого ось гебронського нуждаря і кличе до себе мудрий Гарім! І жінки навипередки почали помагати Елісебі складати клунки, а чоловіки затримували Єгоханана, зі зацікавленням розпитуючи його, звідки він знає Гаріма і чи не міг би й за них замовити слівце у найученішого. І, не гаючись, Єгоханан вирушив до фарисейського дому.

Хоч було ще дуже рано, але Гарім зараз же приняв Єгоханана в тій самій кімнаті на даху. Тепер уже сам сів і показав юнакові місце біля себе. Натякнув, що багато коштувало праці й зусиль, поки вистарав від синедріону позволення для нього, Єгоханана, скласти назорейську обіцянку на все життя. Не помогло б навіть і те, що Єгоханан священичий син, якби не його, Гарімові, впливи. Але не вдавався в неприємні подробиці зборів у Гананововому атрії і нічого не сказав про пізніше засідання синедріону. З цілої промови дихала на Єгоханана важливість Гарімового становища серед храмових кіл і велика ласкавість, яку він виявляв до назначного гебронського парубчака, хоч би й сина священика Захарія. Відпускаючи Єгоханана, наказав йому, в який час завтра має з'явитися до храму на посвячення, де на нього, при вході, буде чекати левіт. Юнак низенько вклонився й, шанобливо торкнувшися білосиньої торочки фарисейського одягу, позадки вийшов з кімнати. Його схвилювання дійшло до верха. Сам не пам'ятав, як пройшов через усе майже місто і знов спинився в заїзді, де вже від нетерплячки не могла собі дати місця Елісеба. І коли розказував їй про прийняття в Гаріма і про те, що завтра, вже завтра..., то Елісеба не чула його слів, лише бачила блискучі очі, в яких сяяло захоплення, і цілу струнку молодечу постать, що ось-ось здійметься, піднесеться й помчить, криляста, до радісної цілі. У безперестанних хвилях піднесення минав Єгохананові цей день. Усі його думки, всі мрії, всі постаті гебронської доби прийшли, щоб промчати перед ним востанне. І не було часу спинятися над кожною з них лише поглянути, сказати "прощай"!.. Завтра — новий день і нова земля! Прощайте, друзі, приятелі і щасливі мрії, супутники аж до воріт нового життя!. .

А на другий день у жіночому подвір'ї розлучився син з Елісебою. Обняла його й не могла відірватися. Ще хвилину, ще останній мент, ще трошки був її, належав матері, як син, як частинка її істоти. Коли тепер увійде до тої-он брами, за ті блискотливі стовпи, піднесеться по тих сходах аж до внутрішнього підвір'я, до місця, де присягне і де прийметься його присяга, назавжди, на все, — тоді нарешті втратить мати свою дитину! Тоді кінець її життю!. . . І від цієї блюзнірської думки спам'яталася. Та ж нарід і закон вимагають того! Вишній кличе його, зве! Сьогодні її син мусить відповісти на ті благання, що вона колись посилала Єдиному з-під смоковниці на гебронській леваді. Цей саме день є завершенням усіх молитов її й Захарія. З поспіхом одірвавшись від матері, зник юнак за брамою внутрішнього подвір'я. Елісеба подалася на жіночу ґалерію, звідки видко було ціле внутрішнє подвір'я й жертовний олтар.

А Єгоханан уже на призначеному місці, де поставив його левіт. Перед ним на підвищенні кам'яний вівтар курить димом своїх трьох багать, вправо й уліво виблискують сяйвами металу сурми сурмачів, різнобарвністю виграють одяги співаків, з-заду хвилює багатоголова юрба. Звучать сурми, дзвенять тимпани, луною б'ють від мурів оклики хору. Жертва починається:

— Піднесіть, князі, брами свої! Піднесіть вічні! Щоб увійти міг цар слави! Якого ми чекаємо — цар слави! — підноситься й тремтливо ширяє голос запівайла, а сурми підхоплюють його запитливими акордами:

— Хто є той цар слави? Хто є він? — несміливо допитуються дзвінкі дитячі підголоски, і здається Елісебі, що сурми аж захлистуються від нетерплячки назвати його ім'я. Тлумлять свої виклики, хилять їх до землі, але знов зриваються горі могутнім акордним кроком і в збентеженні замовкають. Лише тендітні звуки струн злинають над юрбою, віщуючи солодку злагоду відповіді:

— Господь міцний і сильний! Господь у бою потужний! Він — вічний і незмінний — Той є князь слави! Той є цар слави!. . . І цю відповідь струн підхоплює решта примовклих голосів і музики. Ярим і могутнім прибоєм б'є об стіни виклик усіх, що знайшли і прийняли відповідь. Голосніше бренять струни, впевнено приєднується радість сурем, хилиться зворушена юрба. Але Елісеба не чує слова "Господь". Їй звучить лише "Єгоханан, Єгоханан", і вона вихиляється через поруччя огорожі жіночої ґалерії так небезпечно далеко, що жінки поблизу хапають її за плечі, зі страху, щоб не переважилася долі.

А Єгоханан у цей мент не чує й не бачить нічого. Ані того, що близько, ані того, що далеко. Серед цього натовпу прочан він є сам, наче на однині, сам один з напруженим очікуванням того останнього, що має прийти, зараз статися. Спалахами радощів палає серце, вогняними язиками прошиває мозок до нестями. Ступає, підноситься, досягає вершка роз'яснення, досягає болючих памороків, щоб за мент опасти і знов піднестися до ще вищих високостей, де вже тратиться в грудях дихання і зникає почуття існування. Це та радість, що вже підносить його до мети через усі шереги хвилин, через безкончні менти майбутнього щоденного зусилля. . . Лише коли впало на нього кілька краплин жертовної крови, поплямивши обличчя і новий одяг, лише тоді, опритомнівши, здригнувся. Кінець Гебронові, друзям, матері, левадам! Вони залишилися за краплинами. Тепер тим, що хвилюють тут стиглим ланом людського натовпу, належить він і його пора. Це вони кличуть на службу й офіру. В невідомості губляться шляхи тієї служби. А ціль уже близька й радісна! Ціль — у єдиному самсонівському могутньому зривові народу до помсти й свободи! Опритомнів цілком, аж як скінчилося посвячення. Згоріла, спалахнувши жовтавим вогником, прядка його волосся, священичі руки притиснули йому долі голову, й Єгоханан одійшов від вівтаря. Стало легше, але було дивно, неочікувано дивно, що все так швидко скінчилося. Роздивлявся довкола, дивився на себе, відповідав на поздоровлення чужих людей. Був той самий, що й перед годинами, все було те саме. Так само світилася мідь, сяяло золото, так само тиснулися до подвіря прочани і так само світило сонце на той сам Єрусалим. Усе було те саме, але й усе стало інше. Між тим, що було, й тим, що залишилося на тривало, простяглася тонка смужка присяги й обіцянки. Який низенький, але який непереступальний поріг!

При вході до жіночого подвір'я чекала на сина Елісеба. Навіть не відважилася обняти його і притулити до себе. Здавалося їй, що сяєво шириться від розпроміненого радістю синового обличчя, що очі струмлять променистим зором понад голови оточення, що хода стала легка і пружива, як танок гебронських дівчат. Спинився перед матір'ю, нічого не кажучи; лише посміхнувся таємною усмішкою, якої ще ніколи не бачила в нього. Та й про що було говорити? Перед матір'ю стояла розлука, перед сином — прямування. І Елісеба сама боялася порушити мовчанку, відчуваючи, що все вимовлене тепер буде гірше від того, що безфоремно, але насправжньо тремтить у чутті. Те чого бажала, за чим тужила, до чого змагала ціле життя, було завершене сьогодні. Чого хотів син — було ще поза межею слів. І так дійшли мовчки аж до заїзду.

— Завтра ранком за брамою!

— Завтра ранком за брамою! — далекою луною обізвався Єгоханан, схиляючись перед матір'ю. До заїзду вже не смів, мусів повертатися до храму, де на нього чекали. Поволі віддалявся від брами, відчуваючи на собі материн погляд. Довго стояла й дивилася за ним Елісеба, на білу постать сина, що віддалявся геть із її життя. Гора кошиків на ослові заслонила вулицю.

Без думок увійшла Елісеба до заїзду, бездумно складала клунки, приправляючися на завтрішній поворот до Геброну, одноманітно відповідала на запити. Почала їсти, але не відчувала жадного смаку. Ледь проковтнула кілька кусників, а після затерпло сиділа у своєму кутку, не помічаючи оточення. Гекали вислюки, гупали коні, диміли кизякові багаття, на яких ладили страви, безперестанку хрипів криничний журавель, щось викрикували перекупці-греки, сварилися жінки. Усім минав час, лише Елісебі він зупинявся. Все довкола було чуже й байдуже! Це життя, цей галас, ці люди і тварини. Усе кудись стреміло, за чимось гонилось, чогось намагалося. Але для неї, для неї, Елісеби, був з усім кінець!. . .

Кінець! Що тепер світові до неї і їй до світу? Що до неї народові? Дістали своє! Наслідок цілого життя, вислід зусиль і боротьби відірвався від материнського серця, наче зрілий плід. Немає плачу, ані суму, ані радощів! Що залишається на яблуневій галузці, коли спадає з неї достигле яблуко? Чи ж той, хто збирає яблука, згадує про віття, на якому достигали? Чи про цвіт, з якого запліднилися?... Хотіла стрясти з себе цю байдужість, що звідкілясь зверху спускалася на неї немов м'яка, пухната вовна. Кілька разів промайнула думка, що не годиться в цей день піддаватися такому настроєві. Але не було сили на рішучий опір. Було так безвладно-приємно сидіти без зворушення, без найменшого руху і ніби здаля спостерігати своє власне тіло, яке сидить у кутку з простягненими на колінах руками, заглядати в бездонну порожнечу власної душі.

У теплому запомороченні прийшов вечір, і так і лягла спати. Лежала, але не спала. Зорі здавалися нижчими, чомусь наближалися аж до самого обличчя, наче хотіли зазирнути до самісіньких очей. Чи може хотіли насправді пересвідчитися, що то блищать не очі, а ті прозорі краплинки, які викочуються з них. А коли запомороченість змисли опанував нарешті сон, — був він як безодня, в якій стратилася вся її істота. А на дні тієї безодні привиділося Елісебі, що спить вона безтурботним дитячим сном. І сниться їй вічність. Сниться їй, що величезним луком, який десь у безмежжі розкручується спіралею, простяглася в безвість дорога, а на ній колією від якихось могутніх коліс простяглися сліди вічності. Шлях лежить дивно порожній. Куди не погляне Елісеба, чи в безосяжність минулого, звідки виходить спіраля, чи в безмежність майбутнього, куди загинає лук, ніде ані познаки руху. Борозни колес припали зоряним порохом, але ніде жадної колісниці, жадного руху. І, лише обернувшись, бачить Елісеба, що за нею губляться в далині її самітні сліди. Їй робиться страшно. Страшно дитячим жахом від нестримності шаленного лету. Як же стрімко розкручується спіраля! Як прудко мчать і зникають позаду її власні сліди! А спереду темнота, порожнеча, ніщо! Коли ж хоче все таки краще дивитися назад, щоб бодай мати перед очима мигтіння власних слідів, — від раптового обернення аж забиває дух несамовитим летом. Перед нею віковічність, що рвучкими, нестримними зривами мчить назад, за нею — неосяжність минулого, а між цими двома безконечностями, як колись на порозі гебронського дому, власна загубленість. Але в цей мент чиясь рука обвиває їй стан, підносить і ставить на край шляху. Спираючись на цю спасенну руку, спостерігає Елісеба з глибоким заспокоєнням лет вічности в безмежжя. Не дивиться на постать, що вихопила її з виру лету. Не треба дивитися, бо вона і так знає, хто це стоїть за нею на самісінькому краєчку безодні і пригортає її до себе сестриною рукою. Це — Праматір Роду, що її духом жила вона досі. Праматір усіх поколінь її народу, та, що через неї набули вони всі — матері, сестри, доньки і жінки, — найбільшої вартости в житті народу. Це вона, Праматір, вихоплює кожну з них із лету до безвісти і стоїть над нею заспокоєною спостерігачкою скороминучости. Хоче Елісеба висвободитись з її обіймів, хоче вклякнути перед нею й нараз прокидається. Хоче усвідомити, що то був сон, і прокидається вдруге. . . .

Переддосвітній вітрець шелестить розкиданою по дворі соломою і чути, як ремигають воли. Зорі бліднуть. Невиразна ще ясність сходу виступає понад заїздову стіну. Довкола важко дихають заїздяни, перекидаються неспокійно, бурмотять через сон, хроплять і викрикують. Співають півні. Елісебин учорашній настрій зник немов хмаринка. Таким живим і переконливим стоїть перед нею сон. Згадує, що й перед народженням сина був сон, який підтримав віру і зміцнив надію. Тепер знов. Як вистачило першого, щоб витримати й дочекатися, так вистачить і цього, щоб на всю решту життя заспокоїтися із втратою сина. Чи ж не сором було піддаватися вчора цим думкам? Чи ж не гріхом було припустити до себе безнадійність і жах перед безоднею самотности й порожнечою небуття. Та ж із безвісти вічности до існування в вічності виносить її власний син. Незнану жінку-матір підносить над виром занепаду дитина-муж! Задля цього жила, цього очікувала, за цим молилася! Чого ще більше треба людській істоті? Істоті жінки. Яка мати в народі може рівнятися з нею. Чия жіноча доля така як її? З якою із них хотіла б вона замінятися?

Елісеба швидко зібрала свої клунки, навантажила на осла й залишила заїзд. На виході з міста, за Долинною брамою очікував її Єгоханан. Коли тепер побачила його — жаден біль, жаден сумнів не торкнувся її серця. Так ніби не на розлуку оце зійшлися. Радісно розпитувала про минулий день, про перші враження з храму і праці. Звиклий останніми днями до материнської замовклости, відчуваючи в ній якусь далеку, спричинену не ним вину, Єгоханан відчув тепер, що прощається ця вина йому, ожив і радісно відповідав. Ніби якась завіса відхилилася йому з серця, і слова попливли, вільні, свіжі й радісні, як колись у Геброні. І було йому так, ніби не на довший час, може й на завжди, доводиться розлучатися, а лише на хвилину, на день, до близького вже повороту.

Спинилися коло криниці. Ще жваво напоїв осла, набрав до кухлика води на дорогу, але коли застояний осел штовхнув його головою в спину, — біль стиснув за серце. Тепер лише, в останній момент відчув, що ось-ось треба сказати щось останнього, щось такого, що не говорилося раніше, й ніколи вже не скажеться

Стефанія Пауш

Свято в Бервині

Напевно в цілій Канаді немає таких просторів землі, замешканих українськими людьми, де немає й найменшого прояву українського організаційного життя, як безмежні простори Піс Риверу, мимо того, що деякі українські поселенці живуть тут ще від 1913 року. Коли на широкому терені Канади різні організатори міряли дороги вздовж і впоперек безліч разів, то на Піс Ривер ніхто й не заблукав. Одинокий живий контакт, що ці люди мали з своїм рідним, було тоді, коли в ряди-годи, один з наших священиків поїхав до православних мирян, щоб охрестити в них діток, та загостив до декількох родин. Поза тим був, і надалі є, один постійний лучник, який інформував тамошніх жителів про українське життя в Канаді й у світі — це друковане слово — слово що вони вичитують з преси: з „Українського Голосу", з „Вістника" і з книжок.

Чомусь, навіть для нас, живучих в Альберті, Піс Ривер був тим мітичним, недоступним краєм, далеко за горами, за ріками. . . Хоч вірнеше мусимо признатися, не було в нос організатора, який міг був віддати стільки часу, щоб поїхати там організувати т-ва, як це робилось в інших місцевостях. Всі ми знали, що тут находиться найкращий чорнозем в Канаді, що на родючих полях плекають фармері першого сорту пшеницю, овес, ячмінь, жито.... що могутні ріки кишать від всякого рода риби. . . що в непроглядних лісах виводяться ведмеді, кози, олені, рени, безліч птацтва — прямо рай для мисливців восені, що на широких ланах соковитих трав випасаються череди расової худоби. . . Країна чудових краєвидів, знамениті дороги — одним словом, схожа вона до штата Техас в Америці, де все в природі — в е л и к е !

Такий стан панував там десятками років і напевно залишився б незмінним до сьогоднішнього дня, коли б не Проведіння Боже!

Около трьох років тому, наша Консисторія надала сюди священика-місіонера, в особі отця Івана Мельника, якого завданням було заопікуватися духовими потребами православних українців, в різних околицях Піс Риверу. До помочі мав він тільки свою щиру дружину — добродійку Параскевію Мельник. Є це завдання, яке зовсім зрозуміло, могло б знеохотити і зневірити неодного молодшого священика, або народнього працівника. Та ні отець ні добродійка ні разу не захитались у своїй непохитній вірі, що тут не пізно ще відновити й підсилити релігійне й народне життя між українцями цих далеких просторів, не пізно ще приєднати їх до зорганізованого українського життя в Канаді. Обоє вони молоді серцем, молоді духом, молоді ентузіязмом, який відмічує всю їхню працю. Отець і добродійка — хоча їх постійна адреса є Спірит Ривер, — почувають себе вдома там де захопить їх ніч. Вони завжди в дорозі — по безмежних просторах їдуть до своїх вірних у старенькому трочкові, якого, як каже добродійка, — тільки ласка Божа тримає в купі! . . .

У добродійки Мельник щире бажання створити між жіноцтвом у Піс Ривері той рівень організаційного життя, яким досі відзначилися членки Союзу Українок Канади. В тих рідких моментах, коли конечність заводить її до Едмонтону, вона забігає, бодай на кілька хвилин до нашої канцелярії, щоб поділитись своїми турботами, своїми бажаннями і — деколи світлими успіхами!

— Трудно буває не раз, — журиться вона, — за ті довгі роки багато з наших гарних людей пішли до комуністів, деякі пристали до інших релігій та сектів і там залишились, дехто держиться твердо при русско-православній церкві, інші . . . оттак. . . стоять, та приглядаються. Але, — додає вона з милою усмішкою, — нині таки вже є свої громади, хоча невеличкі. . . люди горнуться до рідної церкви й я вірю, що скоро буде і своя організація! —

В цих сторонах люди прибули з ріжних частин України: є волиняки, буковинці, галичани. . . є й молоде покоління — і діє добродійка не в кількох сусідних громадах, а далеко віддалених від себе містечках та фармерських околицях.

Ми стараємось допомагати їй оскільки нам можливо — подарували програми, реферати, на різні народні свята — на День Матері, вечерок Св.

після. Але не знав що й боязько мовчав й боявся глянути матері в очі. Аж Елісебині повільні слова заставили його піднести голову:

— Прощай сину! Мабуть уже не побачимося. Тут розлучимося, тут кінчаються м о ї обов'язки й починається твоя повинність. Я віддала Єдиному й народові його все що маю — тебе! Віддай же й ти, сину. Віддавай з утіхою й радістю! Служи в голоді і спразі, наготі й недостатку. Вклади на себе залізне ярмо праці і жертви, щоб, як віл у плузі, виорав Єдиному його народнє поле. Ти з безвісти Господньої об'явився і через мене ступив на шлях життя. Не схибни з колії! І вдень, і вночі тримайся її, — праці, жертви й офіри. Тоді через тебе пошлє Вічний на нарід свій усі благословення і сповнить усе, приречене нам. А тоді будь благословен з народом нашим у місті й на полі, серед мурів й садків, на винниці й у молитовні. Усі вороги твої, що проти тебе обернуться, понижені будуть, а ім'ям твоїм підтвердиться вічність народу і свобода поколінь. А тоді згадай і про матір свою, що через неї сталося все це нам. . .

Сама дивувалася, що так вільно й легко йшло їй казати ці останні слова. А коли скінчила — обняла сина міцно і прудко, як вже давно не обнімала, може ще тоді у колисці. Але швидко відірвалася, немов одштовхуючи. Зворушений і діткнутий у глибинах чуття, з яких не спромігся винести наверх ані слова, Єгоханан мовчав. Лише схилився перед матір'ю з німим викриком серця.

І довго ще стояв біля криниці, поки аж маленький осел і висока постать жінки сховалися за пагорбком шляху.

Миколая на свято Тараса Шевченка і багато іншого. З наших матеріялів добродійка заохочує жінок і дівчат відновити зацікавлення у народньому мистецтві вишивання і писання писанок.

Будучи у Вестлоку, добр. й отець Мельники, сповістили, що вони готовляться до небувалого досі свята у Піс Ривері, а це, до візитації Преосв. Владики Андрея і до посвячення першого храму Божого у містечку Бервині, в неділю, 8-го серпня.

Добродійка звернулась до мене з гарячим проханням: — Я дуже прошу, пані Пауш, приїдьте на наше свято, поговоріть з нашими гарними жінками, а я певна, що це допоможе мені до зорганізування в нас відділу Союзу! —

Мене й не треба було просити — в мене й так, від першої стрічі з милою добродійкою, жевріло в серці бажання відвідати цю таємну для нас околицю — бути першою членкою управи Союзу Українок Канади, що вступила б на цю чарівну землю, познайомитися там зо своїми людьми!

Дорога до Бервина далека — поверх девять годин їзди автобусом. Потягом зле — треба б цілу вічність їхати — це того рода потяг що стає на найменшому зупинку і здоровкається з усіма! Краще вже літаком. . . година з гаком і на місці, та в мене з природи таке сильне привязання до неньки-землі що хай хто хоче літає собі в небесах, а я радше останусь на твердому. . . Ото ж, всідаю до автобуса, в пятницю, гень по півночі, умощуюсь на вигідному кріслі і починаю журитися, що маю говорити — з чого починати? Правда, добродійка Мельник їх дещо підготовила, та все ж таки. . . якийсь часок приглядаюсь як то місяць з автобусом перегони зводить і — засипляю.

Пробуджуюся около 9-ої години рано — саме коли вїжджаємо до міста Піс Риверу, а вже за пів години висідаю у Бервині. Ще з автобуса бачу першу нашу церковцю, срібні бані і тримаменний хрест. Де не їхала б я по Канаді, ця картина зворушує мене до глибини душі. . . А сьогодні вже й тут, у цій далекій забутій нами закутині землі, стоїть сильний якор нашої святої віри і свідок українського життя!

Висідаю. Нікогісінько тут не знаю, ніхто й про мій приїзд автобусом те ж не знає, — та це в мене найменша турбота — між своїми людьми не пропаду — тільки де мені їх відшукати! Заходжу до готелю і — диво всіх див! — власником є мій давний шкільний товариш, про якого признаюсь, що давно забула, аж тут стрічаємось! Обоє з жінкою панство Пилати заопікувалися мною як рідною. Відпочивши і пообідавши, всідаю з ними до авта — везуть мене оглянути містечко і чарівні околиці, а тоді до дому панства Щурів. В них застала Владику Андрея, отця Григорія Удода з Вестлоку, отця і добродійку Мельників.

Добр. П. Мельник

Панство Щурі, це одні з передових родин в околиці Бервину. З приїздом отця Мельника, вони, та інші свідомі громадяни, радісно привітали його пропозицію відновити церковцю, що він тут віднайшов і зробити з неї дійсний храм Божий. А треба згадати, що цю церковцю побудували дуже давно перші поселенці в Бервині, та наших священиків не було. Ніхто її згодом не доглядав — стояла вона запущена, знищена, аж до приходу отця. Отець і добродійка запопадливо взялись до праці, повичищували й, повимивали всі закутини, а тоді з допомогою, фізичною і фінансовою, цих щирих людей, доконали чудо — поставили будинок на тривку, високу пивницю, вложили нову підлогу, нові вікна, знесли хори, знайшлись по скринях прекрасні вишивані рушники (ще з краю!), куплено образи, хоругви, килими, і нині стоїть церква, осяяна і свята!

У панства Щурів обістя має вигляд маленького містечка, — пишна, модерна хата, недалечко друга, дещо менша, де живе син з родиною, далі стайні, шпіхлірі, курники, гаражі на авта, інші будинки на трактори, комбайн, та всяку машинерію. Перед хатою, як у доброї української господині, пишаються грядочки різнобарвних, дбайливо викоханих квітів, а кілька кроків на захід, у загороді, багатий город різної городини. Пані Щур журилась, що від кінця червня в них дощу не було і що ні ярина ні збіжжя не дадуть їм сподіваного урожаю. Чомусь я цього ніяк не могла добачувати — городина хоч на виставу давай! — пшениця та овес укривали поля наче золоте море, рівно рівненько, злегенька колихаючись під подихом тепленького вітру. Оце прекмета чорнозему: мимо браку дощу, засів не горить, не всихає. Ще одно варт згадати, а це, що у Піс Риверу околицях немає „малого" фармера. Тут кожний господар має по кілька а то й кільканадцять фармів; а наші українські фармері відзначаються своїм хліборобським хистом. У самого пана Щура є дві з половиною секції землі, що він обробляє з синами. Не менші посілости мають пан Баґан, пан Павлюк, та інші господарі в цих сторонах.

У привітньому домі дише щирою українською гостинністю; у хаті першорядний комфорт — вода, електрика, модерне устаткування. . . Хоч у неї повні руки робити, пані Щур угостила нас чаєм і перекускою. Вона на завтрішній обід мусить приготовити кілька курок, дещо з ярини, зготовити для неї призначеного посуду. . . Ми з добродійкою, обі потроха їй помогаємо, а при цьому ділі безвпинно всі три розмовляємо — про Союз, про завтрішній храм, про родинні справи....

На подвіря заїжджає чуже авто — це приїхали нові гості, запрошені на свято, аж з Едмонтону: пані Розалія Ґовда, пані Емілія Сиротюк та пан К. М. Теличко.

На вечерю всі ми, разом з духовенством, їдемо до панства Баґанів — швагра і сестри пана Щура — що мешкають тільки через дорогу. Тут стрічаємось з отцем і добродійкою Столярчуками, які щойно приїхали аж з Виллінґдону, і всі, як одна родина, засідаємо в цих досі незнайомих нам людей до багатої вечері, починаючи від традиційного українського борщу. Панство Баґани замешка-

лі у Бервині довгі роки. Вони також причинились чимало до будови церкви та підсилення українського життя у цій громаді. Отці з Владикою залишились ночувати в родинах Щурів і Баґанів, а ми, миряни, рішились поїхати на нічліг до готелю пана Пилата.

Свята неділя; Сам Господь надав ідеальну погоду на цей день — блакитне небо, сніжнобілі хмаринки, лагідне, золоте сонечко і теплий вітрець заповідають приємний побут вірних, що вже почали сходитися.

Ще далеко до 10-ої години а люди навалою заїжджають на церковну площу зі всіх сторін. Прибуло понад 200 душ, з дітьми; деякі з далеких околиць. . . вітаються радісно з родинами, з приятелями, яких може давно бачили. . . знайомляться з нами, едмонтонцями. . . а над всіма панує святочний настрій —огортає кожного глибоке почуття релігійного піднесення — давно вони забули вже й надіятися, щоб хоч свою рідну Службу Божу, а нині — сам Владика загостить до їхнього храму! . . .

Отець Столярчук і отець Удод почали правити Утренню, отець Мельник наглядав щоб все відбулось в належному порядку, точно, без замішання. . . з крилося розносився теноровий голос дяка Горошка. А там чепурненькі дівчатка стояли готові з кошичками повними квіток. . .гордо несли процесію хлопці і старші господарі. . . два стрункі юнаки, в зелених стихарях, готові служити отцям коло престола. . . Надійшла ожидана хвилина, народ розступився у два ряди, від сходів церкви аж до дороги. . . хвилина, якої більшість з них у житі не бачила — стрічали свого Владику з хоругвами, з квітами, з піснею. . .

У дверях привітав Владику, по традиційному звичаю з хлібом і сіллю, голова громади, пан Павлюк, і отець Мельник. Церковця вмент наповнилася вірними, а многим таки довелось стояти надворі.

Співав хор, під проводом отця Мельника. І пригадались мені слова добродійки: — Два роки забрало мене переконати людей що церковний спів можна співати українською мовою — вони знали тільки старославянську.

А нині всі співають: старенькі дідусі, бабуні, тремтячими устами; батьки, матері, а з ними й діточки — декуди чути хороші голоси! Аж тепер я зрозуміла дійсну велич успіхів добродійки — бо зуміла вона не тільки вивчити їх спів, а перевчити старших, для яких така рідна старославянщина, зуміла навчити молодь, яка ніколи не знала, що таке своя православна церква. . . а вчила вона їх по домах, у кожній громаді, при кожній нагоді, хоч сама ніколи в житті не була диригентом.

„НА МНОГІ ЛІТА, ВЛАДИКО! . . ."

Мимоволі покотились гарячі сльози з очей. . . немає нічого більш торжественного як взнеслий спів цілої церкви. . . це ж радіє серце, співає душа. . . лине молитва у пісні до Бога Самого! Проповідь отця Владики, повна надхнення й надії. . . здавалось замало одної душі, щоб можна вповні сприймити всю красу, всю велич і глибоке релігійне відчуття цієї Архиєрейської Служби Божої. . .

По закінченні Служби всі гості зійшли до пивниці, де столи вже були вкриті до обіду, якого можуть приготовити лише українські господині. Народу багато, місця замало, прийшлось два рази засідати. По обіді, чоловіки повиносили лавки, крісла й столи на двір, розставили з північного боку церкви, люди позасідали і почалась організаційна або світська частина програми. Тут під ясним Божим небом, на чистому, свіжому воздусі, з дійсним зацікавленням вислухали всіх промовців.

Отець Мельник дотепний господар дня і предсідник. Від місцевої громади щиро привітав гостей голова пан Павлюк. Промовців багато, отже кожни старався говорити коротко. Пані Розалія Ґовда передала теплий привіт від відділу Союзу Українок при Катедрі св. Івана в Едмонтоні; пані Емілія Сиротюк, в імені генеральної управи СУМК, представила стан організаційного життя української молоді в Канаді; від управи централі Союзу Українок Канади говорила я. Пан К. М. Теличко промовляв на найдорожчу для нього тему: про заслуги Союзу Українців Самостійників, в загальному канадійському житті, з питомим йому запалом і патосом. Промовляли на релігійно-громадські теми отець Столярчук і отець Удод. Між промовами, на зміну, отець Мельник покликав до привітів голів сусідних громад, які прибули на свято з таких місцевостей: Спіріт Ривер, Гайнс Крік, Бравнвейл, Піс Ривер, Ройкрофт, Меннінг, Норт Стар, Дидвуд, Фейрвю, Нотікен і далекого Гочкісс. Кожний, і з щирим зворушенням, висловлював своє здивування і задоволення, що стільки зійшлося народу, що вони дочекались, за довгі роки, такого торжества у Бервині! Від місцевого жіноцтва говорили пані Щур і пані Павлюк. Були також гості від двох сусідніх русско-православних громад. Наприкінці, заключне слово сказав Владика Андрей — повне надії і заохоти до кращого народнього життя у Піс Ривері. На закінчення всі відспівали „Достойно". А за цей час, невсипущі жінки встигли вже приготовити для гостей ще й вечерю!

Поїхали ми ще на кілька годин соціяльної гостини до дому голови, пана Павлюка. Пані Ґовда і пані Сиротюк залишились ще на кілька днів, відвідати Спіріт Ривер і оглянути там площу під нову церкву, другу в Піс Ривері, що отець Мельник організує. Мені ні час ні обставини не позволяли на такі відвідини, хоч душа рада була б. . . Около 10-ої години того вечора відїжджає автобус і ми з паном Теличком вертались ним слідуючого дня по 6-ій годині, рано до Едмонтону

Оттак і закінчилася перша Візитація і незабутня зустріч між нами і мешканцями просторого Піс Риверу, у містечку Бервині!

ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ
Віндзор, Онт.

У неділю 21 лютого 1960 р. з нагоди 30-ліття подружнього життя пан-ства Івана і Марії Різаків, відбулося велике прийняття.

Діти і приятелі ювілятів зробили їм гарну і милу несподіванку таки у їхньому домі.

Самі ювіляти були дуже зворушені такою милою несподіванкою. Старостою цього ювілейного свята був пан Григорій Кривяк, що привітав ювілятів хлібом і сіллю а гості відспівали „Многая літа". Ювіляти сіли до стола. О. Прот. Керніцький перевів молитву і поблагословив страви.

Ювіляти є добрими українцями. Вони працюють громадсько і беруть живу участь в ріжних імпрезах. Є добрими парохіянами Української Православної Церкви св. Володимира у Віндзор. Пан Різняк є касієром в церкві, а довший час був головою церковного комітету. Є членом будівельного комітету і головою Взаємної Помочі у місті Віндзор.

Пані Різняк є активною членкою відділу СУК ім. Лесі Українки де є вже довший час головою.

Ювіляти є дуже жертвенні. Не жалують грошей на Колегію, церкву та

інші добрі цілі.

Вони мають троє дітей: Оля, Лавро і Євген. Діти є добре вихована із освітою. На святі було багато промов. О. прот. Керніцький в своїй промові згадав часи, як ще не був парохом цеї церкви, як вже тоді Ювіляти дали йому велику поміч. О. прот. побажав ювілятам щастя, здоровя та ще многих літ прожити.

В імені дітей говорив син Лавро, який побажав родичам многих літ ще прожити і подякував їм за їхню працю і піклуваня над своїми дітьми. Син Лавро, бувший голова СУМК через два роки, син Євген закінчує Колегію, а дочка Оля має також вищу освіту.

Святом занималися панство Богдан і Маруся Гладиші і пані Марія Сенайко.

Ювіляти жертвували 100 дол. на будову місцевої церкви. На заклик п. Заборонюка переведено збірку і зібрано $23.50. З того на „Український Голос" 10 дол. а на жіночий журнал „Промінь" $13.50.

Ювілятам бажаємо щастя, здоровя і ще многих-многих літ прожити.

Учасник.

ВІНЧАННЯ МИРОСЛАВА КУЦЯ — ЛЮБИ ОСИПЧУК

Дня 2-го липня відбулось вінчання Люби, дочки Корнелі і Николи Юсипчуків з паном Мирославом, сином Бронки і Івана Куців, у Катедрі св. Івана в Едмонтоні. Чину вінчання довершив о. О. Хом'як. Співав катедральний хор під проводом диригента п. Єфимчука.

Дружками молодої були панни Леся Юсипчук і Віра Байрак, дружбами молодого були Богдан Папіш з Саскатуну і Орест Юсипчук.

Весільна вечеря і забава відбулась в будинку УНО. Гості заповнили всі місця в залі. Вечеря зачалася молитвою, яку провів о. О. Хом'як.

Старостою на весілі був п. Ф. Татчин, власник знаної мясарської фірми Капітол Пекерс, що був також хресним батьком молодої. В своїй промові переплітаній жартами він розказав про гостинність наших гуцулів з Косова. Такими є тут і родичі молодої. Вони дали своїй дочці дуже гарне виховання, не забуваючи про національне і музичне.

Про це теж подбали родичі молодого, як це сказав у своїй промові хресний батько молодого А. Жмурко.

П-во Мирослав і Люба Куць

В нашій культурно-освітній праці діяльість молодих підсумував проф. Ґрох,місто-голова філії УНО. Молодий Мирослав є ініціятором і директором Українського Ансамблю танку і пісні Шумка. Недавний виступ цього Ансамблю в Ювілейній Авдиторії мав надзвичайний успіх. Мирослав є учителем українських танків при Катедрі св. Івана.

Молода Люба є відомою скрипалею і допомагає також в нашій культурно-освітній роботі. Вона ніколи не відмовилась коли її попрошено взяти участь і прикрасити наші концерти при Катедрі св. Івана в Едмонтоні. Молодий Мирослав подякував родичам молодої і своїм родичам за гарну освіту, яку вони дали і на яку родичі мусіли тяжко працювати Подякував також присутнім за участь у їх вінчанню. Молода також подякувала своїм родичам і родичам молодого. Помовцем був ще О. Климкович. По відчитанні привітальних листів і телегам та по відмовленні молитви відбулась забава з музикою.

Гості обдарували дуже щедро молодят.

Обидвоє молоді це діти нашої другої еміґрації в Канаді, яка прибула сюди по першій світовій війні.

На весілі були також гості з далекого Торонта: пані Баюс і п. Л. Стадник. Відділ Союзу Українок при Катедрі св. Івана в Едмонтоні бажає молодій парі в щастю і здоровлю прожити многих літ.

Марія Михайлишин.

РОЗМОВИ З ЧИТАЧАМИ

Ще від виходу першого числа нашого журнала ми старались дати нашим читачам сторінку-дві для їхнього вжитку. Така сторінка є дуже корисною як для редакції, так і для читачів. На ній можна обговорювати ріжні наші проблеми, ставити питання, шукати поради з життя громадського, господарського, в и х о в а в чого. Не робить ріжниці, які це питання можуть бути для вас звичайним, але коли ви над ними застановляєтесь — пишіть до редакції "Промінь", а ми постараємося відповідати на них. Хочемо мати навіть критичні думки і завваги на зміст нашого журнала. Членство організації започаткувало цей журнал, членство відчуває потребу обговорення в нім тієї чи іншої справи.

Кілька таких цікавих заміток ставить у своїм листі пані Анна Савчук з Бернгед, Алберта:

— Чи не можливо подавати в журналі більше з історії України (уривки з української історії) про нашу бувальщину в англійській мові, щоб і з інших народностей, або й наші діти, які не мали нагоди навчитися по українськи, довідатися про нашу історію, культуру і т. ін.

Відповідь: — питання, порушене у Вашім листі має дуже велике значення. Всі ми журимося тим, як зберегти зацікавлення серед української молодшої ґенерації про українську справу. Друге — як інформувати наших співгорожан про нашу історію, культуру, про нашу українську справу у світі сьогодні взагалі: Чи поміщування коротких уривків з української історії в "Промені"

Для наших господинь

САЛАТКА З СВІЖОЇ КАПУСТИ

1 середньої величини головка капусти
1 стол. ложка оцту
2 стол. ложки оливи
1 стол. ложка цукру
12 маслин
Сіль до смаку

Обчистити головку білої капусти від верхніх листків і розрізати її навхрест на 4 частини. Кожну четвертинку пошаткувати гострим ножем, а тверді частини й качан відкинути. Капусту добре посолити і залишити на годину. Потім відтиснути капусту так, щоб з неї витекла солона вода. Капуста пом'якшає. Тоді складати її у салатник, або глибоку миску, полити оцтом та оливою і посипати цукром. Салату добре перемішати деревяною ложкою, укласти горбочком та прикрасити маслинами і зеленою петрушкою.

САЛАТА З ЯРИНИ И ОСЕЛЕДЦЯ

3 середньої величини картоплі
1 склянку квасолі
2 квашених огірків
3 унції зеленої цибулі
1½ стол. ложки оливи
2 стол. ложки оцту
1½ ложечки цукру
1 оселедець

Оселедець наперед вимочити у воді, очистити, відокремити м'ясо від кісток і нарізати малими шматочками. Квасолю зварити до готовності, зцідити й остудити. Варену картоплю й огірки порізати скибочками або кружальцями. Цибулю дрібно посікти. 2-3 ст. ложки квасолі протерти крізь сито і, підливаючи оливу потрохи змішати з нею. Додати на смак цукор і розвести оцтом. Все це скласти в салатник і полити заправою.

О. Кравченко

ТОРТ З ЯБЛУК

10 середньої величини яблук
½ фунта цукру
½ фунта волоских горіхів
6 жовтків
1¾ унцій муки

Відобрати жовтки від білків і втерти з цукром до білості, додати посічені горіхи. Стерти на тертці пообирані яблука і змішати з масою. Додати муку. Залишені білки збити на густу піну, замішати і масу виложити у 2 однакові вимащені форми. Пекти у середньо огрітій печі (350 Ф.). Спечені торти охолодити і помастити мармелядою та положити один на другий. Верх помастити густим цитриновим соком.

Цитриновий сік робити так: у сік з цитрини всипати стільки цукру, щоб сік став густим потім терти аж збіліє і помастиит верх торта.

М. Поліщук

ПЕЧЕНІ КУРЯЧІ СТЕГНА

(надається на буфетову гостину — на 8-10 осіб)

24 курячих стегон
½ горнятка муки
2¾ ложечки соли
½ ложечки перцю
2 ложечки паприки
1 ложечку „кирі" порошку
3 ложечки „полтрі сізонінг"
½ горнятка масла або маргарини

Приготовити дві бляшки 13 x 9 x 1 — виложити їх подвійно алюміньовими листками („фойл"), Додати до кожної бляшки ¼ горнятка масла.

Змішати муку, сіль, перець, паприку, „кирі", „полтрі сізонінг" і все дати до міцної паперової торбини.

Зісунути шкірку з кожного стегна через ширше розрізаний конець, вкладати стегна по кілька до торбинки з мукою, потрясти, щоб мука добре вкрила стегна. Обкачані в муці стегна виложити в гарячі бляшки, з розтопленим маслом і поставити в гарячу піч 450° F. на 30 хвилин. Пекти розкритими. По півгодині печення, обернути кожне стегно і перемінити місце бляшок. Пекти ще 15 хвилин або поки не стане мяке і золотавого кольору. Подавати можна гарячі, або холодні.

Настя Сенів.

ФАРШИРОВАНІ КАРТОПЛІ

3 унції сушених грибів
2 стол. ложки тертих сухарів
2 жовтки
Сіль, перець, цибуля

Гриби відварити, дрібно посікти, додати підсмажену цибулю, сухарці, жовтки, сіл і перець — все разом вимішати і цим начинити почищені і видовбані картоплини. Потім картоплю підсмажити на маслі і облити підливою з грибів.

Для підливи зберегти відвар з грибів, до якого додати трохи підсмаженої на маслі муки, дрібно посічену цибулю і зубчик часнику, як хто любить.

Я. Капштак

Щоб очі не сльозились, коли чистите цибулю, треба перед цим вмочити ніж, яким чистимо її в холодну воду.

Плями від оливи на тканині виводити так: на пляму положити промокальний папір і прасувати добре нагрітим залізком. Промокальний папір весь час міняти, аж поки стане чистим.

Черевики матимуть приємний блиск, як що їх добре витерти від пороху, змастити білком, потім пастою, а опісля знов білком.

розв'яже проблему? Ми погоджуємося з Вами, що воно буде корисне, але як мало зможемо цим досягнути. Ми мусимо шукати інших доріг. От хоч би те, що для ознайомлення з українським питанням серед наших співгорожан діють такі установи як КУК, наші посли, сенатори і наші політичні організації. Для ознайомлення з українським питанням наших дітей є вже чимало книжок написаних в англійській мові, про українську літературу, є перекладені твори наших визначних письменників, повісті і поезії.

Завданням журнала в англійській частині ми стараємося промовити до молоді, яка не володіє рідною мовою, щоб зацікавити її українським питанням сьогоднішнього дня, щоб прихилити її до громадського життя. Працю ми щойно почали і прямуємо до того. За Ваші цікаві завваги ми таки дуже вдячні.

Вшанування 25-ліття громадської праці пані Калини Сакалюк

27 квітня ц. р. відбулося в нас у Торонті урочисте св'ято — Ювілей 25-літньої праці пані Калини Сакалюк, ім'я якої добре знане всім, хто інтересується жіночою громадською працею в Канаді.

Не буду перечислювати всього, що доводилося їй робити, скажу одне — ставала першою там, де виникало питання добра для громади, перша виявляла ініціятиву і таки перша бралася до діла. Прекрасна організаторка, уміла з'єднати собі людей, закладала жіночі т-ва скрізь, де перебувала, надавала потрібний напрям їх діяльности і тим здобула собі загальну симпатію й пошану.

Тому то так імпозантно відбувся 27 квітня ц. р. бенкет на її честь, при по береги виповненій залі Української Православної Громади при вул. 404 Бетерст, в Торонті.

Організація свята належала до відділу Союзу Українок Канади, ім. св. кн. Ольги і провадила бенкетом пані Т. Бевш, голова відділу, яка привітала ювілятку при вході на залю й припняла їй квіти.

Гучні оплески п р и в і тали вшановану і довго не втихали. У святочному зібранні взяли участь представники СУС з Гемилтону, Б р е н т форду і Ґримсби, прав. громади Торонта і околиці, СУЖЕРО і представниці Союзу Українок Канади.

Почалися промови і привіти.

Пані А. Євчук доповіла присутнім про довголітню віддану працю ювілятки. Далі слідували привіти: від української Рідної Школи — добродійка М. Фотій, від СУМ-у — Г. Толпаш, від централі Союзу Українок Канади — А. Токарик, від екзекутиви СУС на східню Канаду — пан Баюс, від української православної громади в Гемилтоні о. прот. В. Федак, від Комітету Українок Канади — пані: Процїв, Заєць і Савчукова, від катедральної громади — інж. І. Янішевський, від Ради української школи проф. Муха, від відділу "Тризуб" — пані І. Іваночко, від відділу СУК в Лонґ-Бренч — пані Шандрук, від сестрицтва при Церкві св. Андрея, Західне Торонто — пані Лантух, від відділу СУК в Гемилтоні — пані Січова, від СУК в Брентфорді — пані М. Іванець, від відділу СУК — Ґримсбі — пані Дяковська, від СУЖЕРО — пан Стефанович. Промовляли також п.п. Квас, Т. Гуменюк, М. Волосевич, д-р Ярий — син ювілятки і о. прот. Фотій.

Пані Ґужда вручила вшанованій дарунок від присутніх на залі. Зачитано також письмові привіти — передовсім — від Преосвященнішого Владики Михаїла. Вкінці пані Сакалюк подякувала присутнім і всім, хто спричинився до так величавого свята на її честь.

Словом пані Т. Бевш і молитвою закінчено бенкет.

Рефлексії

Не можу не висловити кількох особистих думок, які піддала мені присутність на вищезгаданому бенкеті.

За більш як 40-літню працю свою в жіночих організаціях, доводилося мені зустрічати багатьох визначних жінок-українок і чужинок — чешок, литовок, латишок і болгарок. Всі вони віддано працювали для своєї батьківщини, всі вони були освічені, вміли гарно промовляти в ріжних мовах, словом були це вибрані з вибраних, яких висилали держави для гідної репрезентації то й річ ясна, відповідно фінансували. Це останне не відносилося до українок, **бездержавних** представниць свого поневоленого народу. Але завжди дотримували українки кроку іншим делеґаткам і гідно виступали, як рівні з рівними на міжнародніх конґресах.

Ці спогади насунула мені дорога пані Калина Сакалюк. Не одне пережила вона, відколи молоденькою жінкою при була до Канади. Але привезла вона з собою у чужу землю цей національний скарб — гаряче, патріотичне українське серце, яке й дало їй силу не заламатися, а невпинно працювати в напрямі організації й виховання українського жіноцтва.

І ось всю себе віддає пані Калина цій ідеї, не щадить ані сил ані здоров'я. . .

Перестаріла, як тепер бачимо, приповідка: "в здоровому тілі, здоровий дух" тратить свій колишній сенс. Міцний дух може спочивати й в так делікатній постатті, як пані Сакалюк!

Цього ми могли переконатися наочно, треба тільки мати цей внутрішній вогонь і вірити в правду своєї ідеї, — а він палає у Ваших грудях, дорога пані Калино!

Прийміть же ці рефлексії, як спізнений, але як же щирий привіт від мене! Ми стратили свою рідну землю, але праця Ваша в Канаді свідчить про

РІЧНІ ЗВІТИ ВІДДІЛІВ

Заряд відділу Доньки України в Монтреалі в 1960 р.: перший ряд зліва направо: В. Турченюк — секретарка, добр. Л. Слюзар — почесна голова і бібліотекар, М. Нєма — голова, О. Русин — секр. фінансова.
Другий ряд: добр. Н. Стус — культурно-освітня референтка, Є. Гукало — репр. до організації поборювання недуги рака, О. Радченко — заст. секретарки. С. Мединська — заст. голови. Г. Мельник — репр. до Монтреальської Жіночої Ради, К. Савицька — касієрка.

МОНТРЕАЛ, КВЕ.
Відділ Доньки України

Протягом року відбулось 17 зборів Поза працею внутрі відділу, делегатки відвідують засідання Монтреальської Жіночої Ради, місцевого К.УК. та по можності співпрацюємо з іншими організаціями в Монтреалі.

Активну участь брало товариство в 75-ліття Жіночого Руху.

Товариство вступило в члени Об'єднаних Націй. Улаштовало академію Лесі Українки, Свято Визначних Героїнь, зорганізовано відділ молодих жінок ім. Ганни Барвінок. Добр. Стус виголосила реферат не тему: „Значення організації. До бібліотеки Міжнародної Жіночої Ради імені Леді Абердін куплено шість томів творів Лесі Українки. Були висвітлені два фільми: „Поборювання недуги рака" і „Жінка колись, а тепер". Запренумеровано 2 примірники „Промінь" до місцевих шпиталів. Приготовано 4 обіди, 5 чайних прийнять, базар, 4 розігравки, 5 разів було улаштовано випродаж уживаних речей.

Товариство опікувалось хворими в Німеччині і вислало 180 дол. допомоги.

На потреби церкви 345 дол. (куплено ризи, квіти і т. п.). На будову памятника Шевченкові — 50 дол. На фонд журнала „Промінь" 123 дол. Зібрано 155 передплатниць журнала. До централі СУК — 113 дол. На з'їзди і ювілеї — 45 дол.Рідній школі на св. Миколая — 10 дол. На поборювання недуги рака — 26 дол. Членки брали участь в збірках Червоного Пера, помагають в проці при тов. Поборювання Рака. Церковний комітет дбав про чистоту і красу церкви. Відвідували хворих в шпиталях і домах.

Фінансовий звіт:

З року 1958	$4,980.04
Приходи в 1959 р.	1481.20
Розходи:	1,351.08
В касі осталось	5.110.16

М. Нєма, голова ... **В. Турченюк,** секр.

живучість нашого народу, самопосвяту й жертвенність української жінки, що є запорукою світлого майбутнього.

В. Завадська.

З ПІВРІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ ВІДДІЛУ ДОНЬКИ УКРАЇНИ В МОНТРЕАЛІ

Праця нашого товариства на початку року почалась тим, що членки колядували. За пів року т-во відбуло 11 зборів — з того 5 місячних. Влаштовано дві академії — Лесі Українки і Свято Героїнь. Членки займаються збіркою на памятник Шевченка, помагають у збірці на будову собору св. Софії в Монтреалі.

Для собору т-во купило чорні ризи, килим і ще деякі потрібні речі на суму 365 дол. Для залі купило куртину за 118.00 дол. Приготовило обід на посвячення площі під будову собору разом з молодшим відділом ім. Г. Барвінок, яке відбулося 22 травня.

На 16 червня т-во улаштувало свято Журнала „Промінь" і 100-ліття народин Уляни Кравченко. Т-во подало чай і прихід в сумі 10 дол. призначило на „Промінь".

Т-во відвідує хворих по шпиталях і домах та деякі родини, яким передає дарунки і квіти. Вислало маленьку поміч пані Прокопович в Парижі. Т-во улаштувало цього року три випродажі уживаних речей. Висилало делєгаток до організацій що з нами співпрацюють.

При т-ві працюють такі комітети — культурно-освітній, базаровий, церковний, поборювання недуги рака, фонду фундації Н. Кобринської, добродійний, відвідування хворих, Червоного Пера, господиньь.

Маємо представниць в: Жіночій Раді, Обєднаних Націях, Комітеті Українок Канади, Союзу Української Молоді, в рідній і недільній школах.

Матеріяльні жертви нашого відділу: на будову собору св. Софії $6,000.00, до КУК $76.00, УНРаді $25.00, поборювання недуги рака $10.00.

Це наша скромна праця за 6 місяців.

Мих. Нєма, голова.

КАЛМАР, АЛТА.

Відділ ім. Лесі Українки

Річні збори жін. тов. в Калмар відбулися 4 грудня в домі пані Анни Манчак.

Збори відкрила голова товариства Ева Фісовіч, яка була предсідницею. Секретаркою Аделя Манчак. Звіти здавали секретарка і касієрка Франка Сич.

На протягу року товариство мало вісім місячних зборів. Під час Різдвяних свят членкині ходили колядувати з чого прихід призначено на будову нової церкви. Товариство відбуло весняний і осінний базар, на якому членкині продавали домашнє печиво і вишиття.

Товариство відбуло двоє весіль, а також велике прийняття з нагоди посвячення нашої церкви, яке відбулося 26-го липня. Чину посвячення довершив Преосв. Владика Андрей в асисті Всеч. о. Олександра Щербаня та о. Миколи Стеценка.

В Народнім Домі відбувається навчання рідної школи в якій навчає Всеч. о. Щербань. Членкині мали чай і розігравку, з якого дохід передано на Червоний Хрест.

Товариство за останні роки зібрало з різних прийнять на будову нової церкви поверх десять тисяч долярів.

На 1960 рік до управи т-ва увійшли: голова — Евка Фісовіч, заступниця — Анна Манчак, секретарка — Франка Сич, касієрка — Аделя Манчак. Сестриці до церкви — Гелена Лаба і Анна Воркун. Контрольна комісія: Ева Олекшій і Анна Сікора. Випікання просфор — Катерина Щурко. Господині до Народного Дому — Марія Януш, Людвина Мадей і Софія Мадей.

Фінансовий звіт:

З року 1958 остал. в касі	$7,100.87
Приходи в 1959 році	3,061.23
Розходи в 1959 р.	10,156.16
В касі осталося	5.94

Ева Фісовіч, голова **Франка Сич,** секр.

ПРИНЦ АЛБЕРТ, САСК.

Відділ ім. Кн. Ольги

Звіт голови відділу і голов різних комітетів виказали слідуючу працю за минулий рік. За той час відбулося 9 місячних зборів, одні надзвичайні збори і заряд мав 5 засідань. Приготовлено весільні, святочні, похоронні і поминальні обіди разом 18. Членки мали випродаж великоднього і осіннього печива. Перевели 2 випродажі уживаних річей.

Товариство жертвувало на добродійні ціли, на місцеву церкву, на журнал, на Червоний Хрест.

Членки брали участь в збірках фондів на Червоний Хрест, недугу рака, умове здоровя, Марч оф Даймс, ревматичні недуги і фонд для сліпих.

Членки відвідували хворих в шпиталях і висилали квіти і карточки, також давали малі дарунки на Різдво, а писанки на Великдень.

Фінансовий звіт на рік 1959:

Осталось в касі з 1958	$ 49.43
Прихід за 1959	2.095.22
Розхід за 1959	1,032.25
в касі осталося	152.97

До заряду на 1960 рік увійшли пані: Анна Марусяк — голова, Доротея Панчук — заст., Юзя Голяк — друга заст. гол., Анна Марковська — рек. секр., Марія Савіцька — кор. секр., Зеня Бальон — касієрка.

Господині — пані Піт, пані Кіндрачук і пані М. Боднарчук. Сестриці — М. Боднарчук, пані Фучко, пані Хитик. Боднарчук, пані Фучко, пані Хитик. Освітний Комітет — М. Піклик. Учительки недільної школи — Марія Савіцька, (панна) Рузя Гнатюк і (панна) Ольга Панчук. Комітет Мистецтва — С. Бартко. Відвідування шпиталів — М. Гринюк, Червоного Хреста $22.50. Також жіноцтво з тої нагоди — Д. Панчук. Контрольна Комісія — С. Бартко і Ф. Боднар.

Анна Марусяк, голова
Доротея Панчук, кор. секр.

ПРИВІТАННЯ В НОВОМУ ДОМІ

Гримсбі, Онт.

Приятелі пва Марії і Степана Пейчів загостили до нового дому господарів, щоб привітати їх в новім домі та побажати їм всього добра.

Зарядчиками гостини були п. О. Фед і п. В. Кухарук, який повітав п-во Пейчів в імені всіх гостей і вручив хліб та сіль, а пані Т. Дяковська квіти, побажавши всього добра новім домі.

Святочна вечеря відбулась в домі п-ва Пейчів, яку приготовили гості. По вечері, як це часто водиться був загальний спів народніх пісень. З нагоди цього родинного свята присутні зложили на памятник Шевченка $22.50. Також жіноцтво з тої нагоди прислало передплату на „Промінь" і 2 дол. прес. фонду.

ПОДЯКА

Хворі і інваліди табору Фарем складають організації Союзу Українок Канади відділу „Доньки України" в Монтреалі щиру подяку за п'ятирічне надсилання їм щомісячної допомоги.

Черзе 5 років Ви пам'ятаи про них, піддержували їх матеріяльно і кріпили духово, були для них любячими матерями і обтирали їм сльози терпінь та горя. Тепер, коли доля судила з причини ліквідації табору старців і передачі казармів війську, рішено розвести і розкинути їх по різних чужонаціональних табоах, їхні серця огорнув правдивий жаль а душі чорний одчай. Оцими кількома простими, але щирими словами вони пращаються з Вами і цілують Ваші дорогі ручки та обіцюють не забути Вас аж до смерти, в своїх гарячих молитвах благати Всевишнього о щастя, долю і довге життя своїх великих добродіїв.

І. Юскевич.

СПІЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ СКЛАДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ СУС У СХІДНІЙ КАНАДІ

Подаємо до відома, що дня 5-го листопада, 1960 р. в Гамилтоні, Онт. в залі під Катедрою Греко-Православної парохії відбудеться спільна Конференція східних Екзекутив: СУС, СУК і СУМК.

Відділи будуть повідомлені листовно, а, також запрошуємо гостей прибути в означений час.

В ПРОГРАМУ ВХОДЯТЬ ТАКІ ТОЧКИ:

1. Набуття приміщення інституту
2. Справа літної оселі
3. Об'їздка екзекутив по відділах
4. Наради про літні курси
5. Вибір організатора
6. Багато біжучих інших справ.

ПРОВІНЦІЯЛЬНА ЕКЗЕКУТИВА СОЮЗУ УКРАЇНОК НА СХІДНУ КАНАДУ.

О. Ситник, кор. секр.

НОВІ КНИЖКИ

М. І. Мандрика. Мазепа. Передмова проф. Я. Рудницького. Вінніпеґ 1960. Стор. 87. Автор у своїй поемі малює постать гетьмана Мазепи в художній поетичній формі як одного з великих державних мужів України. Праця спеціяльно написана з приводу "Мазепинського року". Видання дуже гарне і гідне уваги читаючого загалу.

Українське євшан-зілля в Канаді. Ювілейна збірка творів О. Іваха в 40-ліття його праці пером. Вінніпеґ. 1960. Стор. 31. Є це скромне видання, що складається з деяких давніших і теперішніх праць письменника, коротке слово С. Волинця про поета, його коротка автобіографія та уривки поодиноких авторів про творчість О. Іваха.

Щойно появився вперше роман ЛЕОНІДА МОСЕНДЗА

ОСТАННІЙ ПРОРОК

Літературна редакція і вступна стаття

БОГДАНА КРАВЦЕВА.

Обкладинка і графічне оформлення МИРОНА ЛЕВИЦЬКОГО.

456 сторінок друку. Ціна книжки: у твердій оправі — $6.00, в картоновій — $4.50. Видано заходом Ділового Комітету для видання творів Л. Мосендза в Торонті. Жадайте у Вашій книгарні або замовляйте в Діловому Комітеті по адресі:

Mr. P. FEDORENKO,
155 Parkside Dr.,
TORONTO, Ont., CANADA.

P JAN 61
SAMYCIA MRS S
6712-111 AVE
EDMONTON ALTA

ВИДАННЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ

Історія організації Союзу Українок Канади — видана з нагоди 25-ліття діяльности **"Чверть століття на громадській ниві".** Багато ілюстрована. Стор. 540.

Ціна **$5.00**

Три сильветки — Л. Білецький. Біографічні описи трьох визначних письменниць України — Марко Вовчок, Леся Українка і Ольга Кобилянська. Ілюстрована.

Ціна **$1.50**

Мистецькі скарби українських вишивок — Савеля Стечишин. Багато ілюстрований підручник — взори, ілюстрації, стіби, мережки, писанки, народний стрій і інше. Тисячі жінок користують з цієї книжки.

Ціна **$1.75**

Українське вишивання, взори і стіби в англійській мові — А. Рурик. Книжка містить 219 ілюстрацій — взори й їх приміненння та пояснення до кожного взору. Крім того є 12 карток кольорових взорів, в яких є 94 ріжних взірців.

Ціна **$4.00**

Замовляйте в централі Союзу на адресу:

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

203 Union Bld. — **Edmonton, Alta.**